№ 116 ივნისის 6, ხუთშაბათი, 1902 წ. 1877

ივერია

№ 116 ივნისის 6, ხუთშაბათი, 1902 წ. 1902

ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„ივერიის“ ხელის-მომწერლებს

ვისაც ხუთის მანეთის მეტი არ შემოუტანია დღემდე, ვთხოვთ დააჩქაროს დანარჩენის წარმოდგენა. უამისოდ 10 ივნისიდან გაზეთის გზავნა მოესპობათ. (6—6)

პირველ თიბათვიდგან წლის დამლევამდე გაზეთი „ივერია“

ღირს ექვს მანეთად და ათ შაურად (6 მ. 50 კ.)

ამ ფულის შემოტანა ნაწილ-ნაწილადაც შეიძლება.

ხელის მოწერა მიიღება:

ტფილისში:—„ივერიის“ რედაქცია (თავად-აზნაურთა ქარვასლა №№ 117 და 118) და ქ. შ. წერა-კითხვ. გამავრც. საზოგ. წიგნის მაღაზია (სასახლის ქუჩა, თავ.-აზნაურ. ქარვასლა).

ქუთაისში:—[illegible] წიგნის მაღაზიასა და ნესტორ წერეთლის წიგნის მაღაზიაში.

ბათუმში: მ. ნიკოლაძის ჟურნალ-გაზეთების სააგენტოში.

გორში:—[illegible] წიგნის მაღაზია (ნიკოლოზის ქ., [illegible]).

ხონში:—ნესტორ წერეთლის წიგნის მაღაზიაში.

ჭიათურაში:—პართენ ნასიძესთან.

ცალკე ნომრები, ტფილის გარდა, იყიდება ქუთაისსა და ხონში ზემოხსენებულ წიგნის მაღაზიებში და ბათუმში ნ. [illegible] წიგნის მაღაზიაში.

საფოსტო ადრესი: Тифлисъ, Редакція „Иверія“.

გაზეთი „ივერია“

რომლის გამომცემელია დღეს თ. ი. გ. ჭავჭავაძე, გადადის საკუთრებად „ივერიის“ ამხანაგობის ხელში.

ამხანაგობა უფლებს ამ გაზეთის გამოცემის შესახებ ნოტარიულის წესით დამტკიცებულ ხელ-შეკრულობით 6 აპრილს 1902 წ.

ამხანაგობაში მონაწილეობენ ლდბნ: [illegible]

ამხანაგობის თანხა განსაზღვრულია 15,000 მან., განყოფილი 1,500 პაით, 10 მან. თითო პაი.

ვისაც სურს შეიძინოს პაი, კეთილ-ინებოს და მიჰმართოს „ივერიის“ რედაქციას, რომელიც იმყოფება სასახლის ქუჩაზედ, თავად აზნაურობის ქარვასლაში, №№ 117 და 118.

ამხანაგობის საზოგადო კრებაზედ ხმა აქვს მხოლოდ იმას, ვინც შეიძენს არა ნაკლებ ათის პაისა.

რედაქციაში შეიძლება მსურველმა მიიღოს ეგზემპლიარი ხელ-შეკრულობისა.

ისყიდება

ხელ-მისაცემ პირობის აღმასრულებელი ფურცელი, მიღებული ოლქის სასამართლოს მიერ იმის შესახებ, რომ გარდაჰხდეს გორის მაზრის სოფ. ახრისის მცხოვრებელს იოსებ ყანჩელს გრიგოლ მესროფოვის სასარგებლოდ 650 მან. იკითხეთ ავჭალის ქუჩაზედ, სახლი № 103, გამაზოვი. (4—3)

ექიმი

ალექსანდრე გიორგის ძე

მაღალაშვილი

იღებს ყოველ-დღე შინაგანისა და საბავშვო სნეულებით ავადმყოფებს დილის 12—2-დე და საღამოთი 4—5-დე. მიიღებს აგრეთვე საექიმო ქიმიურ-მიკროსკოპიულ და ბაქტერიოლოგიურ გამოკვლევათ. ოქრომჭედლების ქუჩა, № 40, თულაევის სახლი. წ.

ქართველ ქალთა

ამხანაგობა

სამკერვალოსა და სახელოსნო სკოლაში იღებს ყოველ-გვარ ს ა კ ე რ ა ვ ს: კაბებს, თეთრეულს, ქარგვას და საცვლებზედ ამოჰკრავენ ნიშნებს (МѢТКИ). ბარონის ქუჩა № 12.

კავკასიის სამოსწავლო ოლქის ნებართვით 5 თიბათვიდგან 20 მარიამობისთვემდის გახსნილ იქმნება **დაბ. სურამში**

სარეპეტიციო და მოსამზადებელი კლასები

მასწავლებლად არიან მოწვეულნი სპეციალისტნი, მაღალ სასწავლებლებში კურს-დამთავრებულნი. ვამზადებთ აგრეთვე კავკავის კორპუსისათვის.

[illegible]მმართველნი კლასებისა ალ. ივ. ნათაძე და პერ. მიხ. კორსანიძე.

ვინც **ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების** წევრთა წლიურ საზოგადო კრებას, ამა წლის მაისის 19 და 25 დღესა, დაესწრო და საქმეთა განხილვაში მონაწილეობა მიიღო, პატივისცემით ვსთხოვ, რა აზრიც წარმოსთქვა, თუ ჰსურს უცვლელად იქნეს მოქცეული ვრცელ პროტოკოლში, წერილობით წარმოადგინოს, მხოლოდ ყოველისავე საგნის შესახებ ცალკე მუხლ-მუხლად, და არა უგვიანეს სამის კვირისა.

საქმის მწარმოებელი პ. მირიანაშვილი.

(6—2)

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დ ი ლ ა ო ბ ი თ:

ბ. ა. ნავასარდიანი. 11—12 ს. სადოსტაქრო, ვენერიული (სიფილისი) და საშარდეს ავადმყოფობანი.

ყ. მ. ჩიქოვანი. 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანასოვი. დილის 11—12 საათ. ქალისა და ბავშვთა ავადმყოფობანი.

კ. ი. ბძელიშვილი. 12—1 საათ. ყელისა, ყურისა, და ცხვირის ავადმყოფობისა.

ა. პ. კარაპეტიანცი. 1—$1^1/_2$ საათ. შინაგანისა და ბავშვებისა.

ს ა ღ ა მ ო ო ბ ი თ:

კ. ი. ბძელიშვილი. 5—6 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის ავადმყოფობისა.

ა. ნ. შპაკოვსკი. 6—7 ს. ნერვებისა (ელექტროთერაპია), შინაგან და ვენერიულ ავადმყოფობათა.

ბ. ა. ნავასარდიანი. $7^1/_2$—8 ს.

ს. ტ. არვანიტაკი. 11—1 ს. გაუკეთებს სახლში მსურველთ „მასსაჟს“, აუცრის ყვავილს და გამართავს საექიმო გიმნასტიკას ექიმის დანიშვნით.

ბ. ა. თარხანოვი. 7—$7^1/_2$ საათ. ბავშვებისა და შინაგანი ავადმყოფობანი.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური, ღარიბთათვის უფასოდ, ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნ ა ვ ა ს ა რ დ ი ა ნ ი.

Первая частная лечебница д-ра Н а в а с а р д і а н ц а. Тифлисъ, противъ памят. Ворон. (წლ.)

ტფილისის კერძო სამკურნალო

მიხეილ გედევანიშვილისა

ავადმყოფთათვის კროვატები

კუკია, ნიკოლოზის ქუჩა, სახლი საგინაშვილისა, № 21 (ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ტელეფონი № 274.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დ ი ლ ი თ:

მ. ი. ჯიჯინაძე—კბილის სნეულებანი, 8—10 საათამდე.

მ. ა. გედევანიშვილი—ნერვებისა 9—10 საათამდე, სამშაბათს ხუთშაბათს და შაბათს.

ბ. გ. მაღალაშვილი—შინაგან: სამშაბათობით ხუთშაბათობით და შაბათობით, 10—11 ს.

ი. პ. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულებანი 10—12 საათ.

კ. მ. ელიოზიშვილი—შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობათა, 11—12 ს.

დ. ა. გედევანიშვილი—შინაგანი, ნერვებისა და წამლობა ელექტრონით 12—1 საათ.

ა. გ. ბარსუკოვი—დედათა სნეულებანი, ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკევობით, 12—1 საათ.

ბრ. ვ. სობოლევსკი—ხირურგია და ორტოპედია: ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით 1—3 საათ.

ბ. მ. ამბარდანოვი—სიფილისისა, კანის და საშარდესი, 1—2 ს.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

ი. ნ. თუმანიშვილი—დედათა სნეულებანი, 5—6 საათ.

მ. ი. იანჩევსკი: ყურისა, ყელისა და ცხვირისა 5—6. კვირაობით დილის 12—1 საათამდის.

ა. გ. მაღალაშვილი—შინაგან და ბავშვებისა და ყვავილის აცრა 5—6 სათამდე. (მიკრო-ქიმიური და ბაქტერიოლოგიური გამოკვლ.)

კ ვ ი რ ა ო ბ ი თ:

ბ. გ. მაღალაშვილი—10—12 საათ., შინაგან ავადმყოფობათა. (წ.)

ტფილისი

✦ გუშინ, 5 ამა თიბათვეს, ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობის საქმის მწარმოებელ პ. მირიანაშვილი გაემგზავრა სოფ. თონეთს, თანახმად გამგეობის გადაწყვეტილებისა, მოხსენებულ საზოგადოების სკოლის სარევიზიოდ.

✦ ჩვენი პოეტი ქალი ნინო ორბელიანისა ამ ჟამად ძლიერ ავადაა გულის-ფრიალით და, როგორც ჩვენ გადმოგვცეს, ავადმყოფი ისეთს შევიწროვებულს მდგომარეობაშია, რომ მომვლელიც-კი არა ჰყავს თურმე.

✦ ი. დ. სარაჯიშვილს საინტერესო განცხადება შეუტანია ქალაქის ეამგეობაში. ბ-ნი სარაჯიშვილი თხოულობს ნება მიეცეს გაიყვანოს ცხენის რკინის გზა ავლაბრიდგან ნავთლუღში. რკინის გზის ლიანდაგი დაიწყება კახეთის მოედნიდგან და გაყვანილი იქმნება ქალაქის საყასბომდე. სარაჯიშვილი თხოულობს ამ გზის საექსპლოატაციოდ ათის წლის ვადა მიეცეს; ნება მიეცეს, თუ საჭიროება მოითხოვს, სააქციონერო საზოგადოება დააარსოს; ნება ჰქონდეს ათის წლის შემდეგ განაგრძოს გზის წარმოება, ვიდრე უსახელო საზოგადოება შეუდგებოდეს ამას. წმინდა მოგებიდგან სარაჯიშვილი ქალაქს 5%-სა ჰპირდება. გზის ფასი იქმნება კახეთის მოედნიდგან ბარბარეს მოედნამდე—5 კაპ., ბარბარეს მოედნიდგან საყასბომდე—3 კაპ.

✦ პირველ ივლისიდგან თითქმის ყველა დაწესებულებაში მოუშაობა იწყება დილის 8 საათზედ და თავდება პირველ ან ორ საათზედ. ტფილისის სამოსამართლო პალატაში თავდება, მგალითად, პირველ საათზედ, ხოლო რკინის გზის გამგეობაში 2 საათზედ.

✦ სტამბების და ლიტოგრაფიების ინსპექტორმა ტფილისში თავ. ენგალიჩევმა მოხუცებულობის გამო თანამდებობას თავი დაანება. იმის ადგილას ინსპექტორად დანიშნულ იქმნა მ. ნ. სტეფანოვი.

✦ ტფილისის ვაჟთა მესამე გიმნაზიის დირექტორი ალ. არ. კაზიულკინი, რომელიც კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველის მიერ იყო გაგზავნილი პეტერბურგში საშუალო სკოლის რეფორმათა განსახილველ კომისიაში დასასწრებლად, პეტერბურგიდგან უკვე დაბრუნებულა და ამ საღამოს მოელიან ტფილისში.

✦ როგორც ქალაქის იურისკონსულტის თანაშემწის ანგარიშიდგან სჩანს, მაისის განმავლობაში სასამართლოებს გაურჩევიათ 55 საქმე. ეს საქმეები აღუძრავთ საბჭოს მკურნალებსა, ბოქაულებს და სავაჭრო პოლიციის აგენტებს სხვა-და-სხვა წესების დარღვევისათვის.

საქართველოს

ამბები

იმერეთიდგან გვატყობინებენ, რომ ჩვენი საყვარელი პოეტი თავ. აკაკი წერეთელი ამ ჟამად უკეთ გამხდარა.

—

მკითხველებმა უკვე უწყიან, რომ მეჯვრისხევის სოფლის საზოგადოებამ თავის ხარჯით სოფლის სამკურნალო დაიარსა. 3 ივლისს ამ სამკურნალოს გასახსნელად მეჯვრისხევში ტფილისის საგუბერნიო ექიმი ტ. ს. ქიქოძე წავიდა.

—

ინჟენერნი უკვე შეუდგნენ კვლევა-ძიებას შავის ზღვის პირად რკინის გზის გასაყვანად. სოჭაში, როგორც „ახ. მიმ.“ გადმოგვცემს, უკვე ჩასულან ინჟენერნი მუშაობის დასაწყებად. სოჭის ნაწილში მუშაობას ამ თვეშივე შეუდგებიან. სატეხნიკო საქმის გამგეთ დანიშნულ იქმნა ინჟენერი კონსტანტინოვი.

—

დიდი ჯიხაიში (ქუთაისის მაზრა). აგერ 13 წელიწადია, რაც აქ ბაზრობა იმართება ხოლმე ოთხშაბათობით. დუქნებიც 200-მდე იქნება დამართული. იარმუკობის დროს მრავალი ხალხი მოდის აქ, მოდის ცხენები და მოაქვთ სხვა-და-სხვა გასაყიდი საქონელი. ეს ცხენები ბაზარში აბიან და საშინელს უსუფთაობას სტოვებენ მეორე დღეს. ყოვლად საჭიროა, რომ მიექცეს ამ გარემოებას ყურადღება. უსუფთაობა პირველი მიზეზია ჰაერის მოწამლვისა და ავადმყოფობის გაჩენისა.

ჩვენი ქსენონი ჯერ-ჯერობით კარგად ჰმოქმედებს, მხოლოდ ფერშლები არ დაგვიდგნენ, ჯერ ოთხი გამოგვიცვლია; მიზეზი ის არის, რომ ბევრი საქმე აქვს ფერშალს და ვერ ასდის წამლების მზადებას. ხალხი რიგს არ უცდის და უსიამოვნებას აყენებს წამლების დამმზადებელს ფერშალს. ამას გარდა ფერშლისა და ბებიის საქმეში ხშირად ერევიან ქსენონის კომიტეტის წევრნი, რაიცა სასურველი არ არის და მრავალს უსიამოვნებას იწვევს. ფერშალი და ბებია პირდაპირ ექიმის დამოკიდებულებაში უნდა იყოს და კომიტეტის წევრთ იმათთან არავის საქმე არ უნდა ჰქონდეთ. კომიტეტი იმიტომ არის არჩეული მხოლოდ, რომ იზრუნოს შენობის აგებისათვის, მოჰბოჭოს წილ-ხვედრი ფული და სხ.

—

სოფ. ბასილეთი (გურია). 23 მაისს ბასილეთის საზოგადოებამ ამოირჩია 12 მოხუცებული და სვინიდისიერი კაცი ხევის-თავებათ. ხევის-თავების მოვალეობაა თვალ-ყური ადევნონ სოფლის საქმეებს ც მავნებელი და ავაზაკი კაცები შეჰნიშნონ. ამორჩეულმა ხევისთავებმა ორს კაცს დაადეს ხელი და აცნობეს მაზრის უფროსს იმათი ავკაცობა. შემდეგ სოფლის საზოგადოების ყრილობა, რომელმაც ითხოვა, რომ ეგ ორი კაცი მოგვაშორეთო. ყრილობას მაზრის უფროსიც დაესწრო. ის ორი კაცი შეიპყრეს და ოზურგეთში გაჰგზავნეს. სოფელმა სთხოვა მაზრის უფროსს, დაგვეხმარეთ, რომ ოთხ-კლასიანი სასწავლებელი დაგვიარსდესო. მაზრის უფროსი დაჰპირდა დახმარებას.

—

მარტყოფის მონასტრის აკლება. საშინელი ამბავი მოხდა პარასკევს, 31 მაისს, მამა ანტონის მონასტერში. საღამოს $7^1/_2$ საათზედ, როცა მონასტრის მამანი ლოცვად იდგნენ, შეცვივდნენ ეკკლესიაში ათი შეიარაღებული კაცი, ასტეხეს შიგ სროლა ბერდანის თოფებისა და რევოლვერებისა. შემდეგ დაუწყეს ძარცვა ეკკლესიას. ერთი ბოროტ-მომქმედი კარებში თურმე ჩადგა. მლოცავნი სახტად დარჩნენ და აქეთ-იქით მიიმალ-მოიმალნენ. ავაზაკები შეცვივდნენ ტრაპეზში და შემოსილს წინამძღვარს დაუწყეს ცემა თოფის კონდახით და მუქარა, მოგკლავთ, თუ ეხლავე არ გვიჩვენე, სადა გაქვთ ფულიო. წინამძღვარს გერმანს ეთქვა, მე ბერი ვარ და ფული არა მაქვს, ხოლო მონასტრის ფულს ვერ გიჩვენებთ, სად არის, თქვენ თითონ იპოვეთო. კარებში მდგომს დაუძახნია ამხანაგებისათვის, გახსოვდეთ კაცი არ მოჰკლათო. მლოცავთა შორის ერთი ოფიცერიცა ყოფილა, რომლისათვისაც ავაზაკებს საათი წაურთმევიათ. მონასტრის ფული 75 მან. და ზოგიერთი საეკკლესიო სამკაული გაუტაცნიათ, გავარდნილან და მოსდებიან ტყეს. ეს ამბავი ტფილისში მხოლოდ 1 თიბათვეს მოვიდა. ისე სახტად დარჩენილიყვნენ მონასტრის ძმანი, რომ ვერც საერო დარაჯთათვის შეეტყობინებინათ, დროზედ და ვერც პოლიციისათვის. ეგზარხოსმა ეს ამბავი შეატყობინა გუბერნატორს. მაშინვე მონასტერში გაემართა მაზრის უფროსი თ. ლ. ჯანდიერი ყაზახებით, უფროსი საერო დარაჯთა და სხ. იმავე დღესვე წავიდა მამა ანტონში განსაკუთრებულ საქმეთა გამომძიებელი ბ-ნი ილაშენკო და ტფილისის ოლქის სასამართლოს პროკურორი. ტფილისის გუბერნატორმა ყოველივე ღონისძიება მიიღო, რომ ბოროტმომქმედნი აღმოჩენილ იქმნენ. ამბობენ, რომ ავაზაკებს პირი-სახე შემურული ჰქონდათო, ტანთ ჩოხები ეცვათ და ადგილობრივ ენებზედ ლაპარაკობდნენ, თუმცა ხან რუსულსაც ურევდნენ ლაპარაკშიო.

—

ქვედა-აჭარა. აქ სკოლა გვიარსდება. თითოეულმა მოსახლემ უნდა გაიღოს თითო მანეთი. შეძლებულები მეტსაც დაჰპირდნენ სკოლას. დიდად სასიხარულო იქმნება აქ სკოლის დაარსება. ქართული წერა-კითხვა ძალიან ნაკლებად არის აქეთ გავრცელებული. მართალია, რჯულით თათრები ვართ ქვედა და ზედა-აჭარლები, მაგრამ ჩამომავლობით ქართველები ვართ, დედა-ენა არ დაგვიწუნია. ახლა საჭიროა, რომ ქართული წერა-კითხვა გავრცელდეს ჩვენში სკოლის შემწეობით. ამიტომ მოუთმენელად მოველით სკოლის მალე დაარსებას.

აქეთ წელს დიდი სიცივეები იყო. მაისი დადგა და ჯერ კიდევ სითბოები არ დაუჭერია. ხეხილს წელს ნაკლებად ასხია. ვაზის მოსავლისაც ჯერ არა ითქმის-რა.

აბდულ ეფენდი მიქელაძე.

—

ქუთაისი: „გუშინ, 2 ივნისს, გათენებისას ცეცხლი გაუჩნდა ურიების უბანში უოფილს სახლს ძმ. ხახანაშვილებისას და სულ ერთიანად გადაიწვა. ძმ. ხახანაშვილების ქვის სამ-სართულიანი სახლი თვალი იყო ურიების უბნისა, მაგრამ მათ, ვაჭრების „მოღიმულ გზაზე“ დაქანებულთ, იგი მევალეებმა წაართვეს და სახლი დააცლევინეს. ბოლო ხანებში შიგ არავინ იდგა. წყნარი ამინდი რომ არ ყოფილიყო, მარჯვნივ-მარცხნივ ეს უბანი მთლად გადიწვებოდა; ცეცხლს ხელს ვერ შეუშლიდა ქუთათური საჭუჭულასებური ცეცხლის მქრობელი მანქანა. მაინც ვერ გადაარჩინეს მეზობლები საგრძნობელ ზარალისაგან: ცეცხლის მოლოდინში ბევრმა სახლები სულ ერთიანად დასცალა, ავეჯეულობა და ყოველი თავისი ხელწამოსაკრავი ქონება ქუჩებში გამოყარეს; სახლი სათავად-აზნაურო ბანკს დარჩენია 13,000 მ., ხოლო მისგან დახსნა ნდომია ქვარიანს და ჯერაც სრულიად არ ჰქონია ფული შეტანილი“...

კავკასია

† მამა ბაგრატ თავაქალიანი (1852—1902)

ამ დღეებში გარდაიცვალა ბაქოს ქალაქში სომხთა ცნობილი არქიმანდრიტი მ. ბაგრატ თავაქალიანი. მ. ბაგრატი იყო სომხთა სამღვდელოების საუკეთესო წარმომადგენელი. იმის ცხოვრების გაცნობა, ჩვენის აზრით, მეტი არ იქნება „ივერიის“ მკითხველთათვის, ვინაიდგან მ. ბაგრატი ძალად სულიერი მამაკი არ იყო, არამედ იდეით გატაცებული ბერი, რომელსაც გარდაწყვეტილი ჰქონდა ერისა და არა თავის ინტერესებისათვის სამსახური. მხოლოდ ისეთნი, როგორიც იყო მამა ბაგრატი, ალამაღლებენ სამღვდელოებას ხალხის თვალში და დააყენებენ იმ სიმაღლეზედ, რომელზედაც უნდა იდგეს სამღვდელოება, მაგრამ, სამწუხაროდ-კი, არა სდგას არც ჩვენში და არც სომხებში.

მ. ბ. თავაქალიანი დაიბადა 1852 წელს დერბენტში შეძლებულსა და განათლებულს ოჯახში. ოჯახმავე ჩაუნერგა ნორჩ თავაქალიანს საუკეთესო გრძნობანი და მიმართულებანი. პატარა თავაქალიანი ბაქოში გადაიყვანა დედ-მამამ და მიაბარა გიმნაზიაში. შემდეგ თავაქალიანი გაჰგზავნეს პეტერბურგის სამხედრო სკოლაში, სადაც მან სამაგალითოდ დაასრულა კურსი. მაგრამ სამხედრო სამსახურმა ვერ დააკმაყოფილა ნიჭიერი ყმაწვილი. მან დაანება სამსახურს თავი და ერთს დროს ისმენდა ლექციებს პეტერბურგის უნივერსიტეტში.

თუმცა ნიჭიერ ყმაწვილ კაცს ყოველივე უწყობდა ხელს, რომ მომავალში კარგად მოეწყო თავისი ცხოვრება, მაგრამ ყოველსავე ამას ყმაწვილმა კაცმა გვერდი აუქცია და გარდასწყვიტა მთელი სიცოცხლე თავის ერისათვის შეეწირნა. ამ იდეათი გატაცებულმა თავაქალიანმა მიატოვა სიმდიდრე, დედ-მამა, ნათესავნი და გაიპარა ოსმალოს სომხეთში, სადაც მან ხელი მიჰყო უბრალო სოფლის მასწავლებლობას. თავაქალიანი სოფლიდგან სოფელში გადადიოდა, ეცვა უბრალო გლეხის ტანისამოსი და ქალამნები, უკვირდებოდა ყველგან ხალხის ზნე-ჩვეულებას და ამისდა მიხედვით მოქმედებდა.

ამნაირად მან დაჰყო სომხეთში 8 წელიწადი, შემდეგ მასწავლებლობას თავი დაანება და ბერად აღიკვეცა. შემდეგ თავაქალიანი გაამწესეს სპარსეთისა და ოსმალოს საზღვრებზედ, დერიკის მონასტრის წინამძღვრად. ბევრი შრომა დასჭირდა ახალგაზდა ბერს მონასტრის საქმეების მოწეს-რიგებისათვის. ყველაზედ უფრო საქმეს ის აძნელებდა, რომ მონასტერს გარს ერტყა ქურთის სოფლები. მამა ბაგრატმა აქ გამოიყენა სამხედრო სასწავლებელში შეძენილი ცოდნა. ცალ-ხელში ჯვრითა და ცალ-ხელში თოფით იცავდა მონასტერს ალვირ-წახსნილ ქურთებისაგან. თავაქალიანმა შეისწავლა ქურთების ენა, ზნე, ჩვეულებანი, დაუახლოვდა მათ და იქ, სადაც ჯვარი და თოფი ვერას აწყობდა, თავაქალიანი სიტყვითა და ჩაგონებითა ჰმოქმედებდა და მალეც შეატყო, რა პატივისცემით დაუწყეს ყურება მონასტერს და მის წინამძღოლს ველურმა ქურთებმა. თავის მოღვაწეობა მ. ბაგრატმა მონასტერში დაამთავრა სკოლის დაარსებით, ვინაიდგან იმას, როგორც განათლებულს კაცს, ესმოდა სწავლა-განათლების მნიშვნელობა. 1893 წ. მ. ბაგრატი დანიშნეს ყარსის ეპარქიის მმართველად, 1895 წ.—გუმბრში გადაიყვანეს, 1896 წ.-კი განჯაში გადმოიყვანეს. აქ ჩვენ პირველად გავიცანით მ. ბაგრატ, რომელიც დიდად მოგვეწონა თავის სალის შეხედულებით ცხოვრებასა და ერთა დამოკიდებულებაზედ. ამ მხრივ ის სრულიად არ ჰგავდა ზოგიერთა თავის თანამემამულეს. გულითა სწუხდა ხოლმე ორ კულტურულ ერის (სომხთა და ქართველთა) საუკეთესო წარმომადგენელთა უთანხმოებისათვის და ყოველთვის იმ აზრისა იყო, რომ ქართველთა და სომხთა უნდა საერთო მისწრაფება ჰქონდეთ და ამ მისწრაფების მიღწევას თანახმად სცდილობდნენო.

განჯის საზოგადოებაში ახალგაზდა, მჭევრმეტყველმა, უანგარო და ქველ-მოქმედმა თავაქალიანმა დაიმსახურა საერთო სიყვარული და პატივის ცემა. იმ დღეს, როდესაც ის მწირველი იყო, ეკკლესიაში ტევა აღარ იყო ხოლმე. მის ქადაგებას ხშირად ესწრებოდნენ მართლ-მადიდებელნიც. ერთხელ შემთხვევით განჯის ეკკლესიაში შევიდნენ ორნი ქართველნი, როდესაც მ. ბაგრატი მწირველი იყო. თუმცა იმათ სომხური არ ესმოდათ, მაგრამ მისმა მჭევრ-მეტყველებამ და გრძნობიერმა ლაპარაკმა ისე იმოქმედა მათზედ, რომ წირვის შემდეგ, მოსთხოვეს-რა ლოცვა-კურთხევა მამა ბაგრატს, გამოუცხადეს თავისი თანაგრძნობა და პატივისცემა. ყველას ახსოვს მისნი ქადაგებანი სპარსულ ენაზედ, როდესაც ნასრ-ედდინი, სპარსეთის შაჰი, მოჰკლეს.

მამა ბაგრატის ერთი თვალ-საჩინო და კარგი თვისება კიდევ ის იყო, რომ ძლიერ უყვარდა ახალ-თაობა. მამა ბაგრატს სწამდა, რომ მომავალში ჩარხის დამტრიალებელი ისინი იყვნენ, ამისათვის უახლოვდებოდა ახალ-თაობას და სცდილობდა კარგი გავლენა ჰქონოდა ახალგაზრდობაზედ.

ბოლოს დროს მ. ბაგრატი ეჩმიაძინის სინოდის წევრად იყო და კარგი მომავალი ელოდა, მაგრამ ულმობელმა სიკვდილმა უეცრად გამოაცალა ეჩმიაძინის სინოდს და მთლად სომხთა საზოგადოებას საუკეთესო განათლებული წევრი. თავაქალიანს შესწავლილი ჰქონდა სომხურს გარდა, რუსული, სპარსული, ოსმალური და ქურთული ენები.

საუკუნოდ იყოს ხსენება შენი, პატიოსანო და უანგარო მწყემსო, კეთილო და მორწმუნე სასულიერო მოღვაწევ!

დროებით განჯელი.

—

პიატიგორსკი. 27 მაისს აქეთ დიდი უბედურება დატრიალდა. სტანიცა კისლავოდსკში მოვიდა საშინელი სეტყვა. სეტყვამ მოასწრო ტრიალ მინდორზედ ერთის თათრის საქონელსა და ოთხს მწყემს. მწყემსნი შეშინდნენ და მიანებეს თავი საქონელს. თავშესაფარი რომ ვერსად იშოვეს, ნაბდებში გაეხვივნენ, მაგრამ ამანაც ვერა უშველა-რა. ერთი მეორე დღეს მკვდარი იპოვეს, დანარჩენი სამნი ისე დაებეჟა და დაეჩეჩქვა სეტყვას, რომ ძნელად თუ მორჩებიან. თავ-მინებებული საქონელი გადაცვივნულიყო ხევში, მოდიდებულ ნიაღვარს წაეღო და დაეღრჩო. საცოდავს თათარს დიდი ზარალი მოუვიდა: დაეღუპა 50-ზედ მეტი ცხენი, აგრეთვე ბლომად ძროხები და 700 სული ცხვარი.

—

სოფ. არდონი (კავკავის მაზრა): 19 მაისს, კავკავის და მოზდოკის ეპისკოპოსმა, ყოვლად სამღვდელო ვლადიმერმა, მრავალ სამღვდელოების თანამწირველობით აკურთხა არდონის სამისიონერო სემინარიის ახალის დიდის შენობის საფუძველი. წირვის შესრულების შემდეგ ყოვლად სამღვდელო სამღვდელოებითურთ გაემართნენ ლიტანიით დანიშნულ ადგილისკენ. აქ მცირე აიაზმის გადახდის შემდეგ წარმოითქვა სადღეგრძელო-სავედრებელი მრავალ-ჟამიერი ხელმწიფე იმპერატორისა, იმპერატრიცასი და სრულიად სამეუფოის სახლობისა და ყველა იმათთვის, ვინც იღვწის ამ სემინარიისათვის.

ნარკვევი

„Revue des études franco-russes“-ის უკანასკნელ წიგნში დაბეჭდილია ანგარიში გამოჩენილ მწერლის გიორგი ბრანდესის ლექციების შესახებ, რომელიც წაუკითხავს პატივცემულ ლექტორს პარიჟში «საზოგადო მეცნიერების რუსთა სკოლაში“. ამ ლექციებში ბრანდესი ეხება რუსეთს და რამდენსამე საყურადღებო აზრს უზიარებს ამ სახელმწიფოს შესახებ საზოგადოებას.

„რუსის ბუნება“, შენიშნავს გამოჩენილი მწერალი, თავისი სიმდიდრით გვაგონებს რუსეთისავე ნოყიერ შავს ნიადაგს. თვით ის გარემოება, რომ რუსის ბუნება დიდის ხნის განმავლობაში უკულტუროდ იყო დარჩენილი, მიზეზია სწორედ ამ ბუნების სიმდიდრისა. ამ სიმდიდრისაგან, შესაძლოა, დამოკიდებულია მერმისი რუსეთისა, ამ ნაყოფიერის და მდიდარის შავ ნიადაგიან ქვეყნისა“

შემდეგ ბრანდესი ადარებს სკანდინავიის ნახევარ კუნძულზე მდებარე სახელმწიფოებს რუსეთის სახელმწიფოს და გაკვირვებაში მოდის, რომ რუსეთში 120,000,000 კაცი არ კითხულობს არც წიგნებს და არც გაზეთებს, რომელშიაც დაბეჭდილია ისეთნი ცნობანი, რის გაგებაც მკვიდრისათვის მოუხერხებლადაა მიჩნეული. ფრიად სასურველია, რუსეთს გამოუჩნდნენ ისეთი დიდებული და წარჩინებული კაცები, რომელთაც შეეძლოთ ხალხის უმრავლესობის გამოღვიძებაო“.

უცხოეთი

სამხრეთ-აფრიკა. გაზეთებში უკვე დაბეჭდილია პირი იმ საზავო ხელშეკრულებისა, რომელიც ბურებმა და ინგლისელებმა დასდეს. ხელშეკრულებაზედ ხელი უწერიათ ინგლისის ორანჟეს და ტრანსვაალის წარმომადგენელთ. ინგლისის მხრივ: კიტჩენერსა და მილნერს; ორანჟეს მხრივ: შტეინს, გენერალს გეორგ ოლივიეს და მოსამართლეს გერცოგს; ტრანსვაალისა: გენერლებს ლუი ბოტას, დელარეის, ლუკა მეიერსა და კროგს. აი თვით ხელშეკრულების მუხლები: 1) ბურთა ჯარმა დაუყოვნებლივ იარაღი უნდა დაჰყაროს, გადასცეს ინგლისელებს ზარბაზნები, თოფები და საომარი მასალა და წინააღმდეგობა აღარ გაუწიოს მის უდიდებულესობის მეფის ედუარდის მოხელეთ. მეფე ედუარდს ამიერიდგან ბურები თავიანთ კანონიერ ხელმწიფედა სცნობენ. დამორჩილების წვრილმანი ერთად უნდა გამოარკვიონ კიტჩენერმა, ლუი ბოტამ, დელარეიმ და ქ. დევეტმა. 2) ის ბურები, რომელნიც ტრანსვაალისა და ორანჟეს მიწა-ადგილის გარეშე იმყოფებიან, აგრეთვე ის ტყვენი, რომელნიც სამხრეთ აფრიკის გარეშე არიან, დაუყოვნებლივ სამშობლოში დაბრუნებულნი იქმნებიან, თუ განცხადებას შეიტანენ და თავიანთ თავს მეფის ქვეშევრდომებად აღიარებენ. იმათთვის მოწყობილი იქმნება ტრანსპორტები და მიეცემათ საჭირო საკვები. 3) ის ბურები, ვინც ამ რიგად დაემორჩილებიან ინგლისს, არ დაჰკარგავენ არც პირადს თავისუფლებას და არც ქონებას. 4) არც ერთი ბურგერი სამხედრო საქმის გამო არ იქმნება მიცემული არც სამოქალაქო და არც სისხლის სამართალში. ეს მუხლი არ ეხება ზოგიერთ მოქმედებას, რომელთა შესახებაც მთავარ-სარდალმა აცნობა ბურთა გენერლებს და რომელნიც განსახილველად სამხედრო სასამართლოს გადაეცემიან. 5) ჰოლანდიური ენა ისწავლება სახელმწიფო სკოლებში ტრანსვაალსა და ორანჟეში, იქ, სადაც ბავშვის დედ-მამანი მოისურვებენ ამას. ჰოლანდიურის ენის ხმარება სასამართლოში ნება დართულ იქმნება მაშინ, როდესაც მართლ-მსაჯულების კარგად წარმოება მოითხოვს ამას. 6) ტრანსვაალსა და ორანჟეს რესპუბლიკებში იარაღის ტარების ნება მიეცემა იმათ, ვინც ამას საჭიროებს თავის დაცვისათვის; ყველამ ნება-რთვა უნდა აიღოს მოხელეთაგან. 7) სამხედრო მართვა-გამგეობა ტრანსვაალსა და ორანჟეში, რაც შეიძლება მალე, სამოქალაქო მმართველობად იქმნება შეცვლილი და რა წამს გარემოება ხელს შეუწყობს, შემოღებული იქმნება წარმომადგენელი დაწესებულებანი, რომელნიც ავტონომიისათვის ნიადაგს ამზადებს. 8) საქმე ადგილობრივ საარჩევნო უფლების მინიჭების შესახებ გადასწყდება ავტონომიის შემოღების შემდეგ. 9) სამხედრო ხარჯის დასაფარავად არავითარი განსაკუთრებული საადგილ-მამულო გადასახადი არ იქმნება შემოღებული ტრანსვაალსა და ორანჟეში. 10) პირველ შეძლებისათანავე ყველა ოლქში შესდგება კომისია, რომელშიაც შევლენ ადგილობრივ მცხოვრებთა და მთავრობის მოხელეთა წარმომადგენელნი. ამ კომისიებმა შემწეობა უნდა აღმოუჩინონ თავიანთ მიწა-ადგილზედ დაბრუნებულთ, სურსათი მიაწოდონ შეუძლოთ, დაარიგონ თესლი, სასოფლო-სამეურნეო იარაღი და სხვა.

ხელ-შეკრულობის ბოლოში ნათქვამია, რომ კომისიებს გადაეცემათ 3 მილიონი გირვანქა სტერლინგი. ამას გარდა ბურებს მიეცემათ სესხი, რომელიც ორის წლის განმავლობაში უსარგებლო იქმნება, ხოლო შემდეგ 3% გადაჰხდება.

საფრანგეთი. გაზეთები შემდეგს გადმოგვცემენ პალატის იმ სხდომის შესახებ, რომელზედაც ახალმა სამინისტრომ თავისი დეკლარაცია წაიკითხა. კრებამ მშვიდობიანად ჩაიარა. ტრიბუნები ხალხით იყო სავსე. დეპუტატის არც ერთი ადგილი არ იყო თავისუფალი. თითქმის სამი საათი მდივნების არჩევანს მოანდომეს. შემდეგ ახალმა ვიცე-პრეზიდენტმა ფორმა, რომელსაც პრეზიდენტის ადგილი ეჭირა, გამოაცხადა: „პალატა შესდგა, ვთხოვ ახალ პრეზიდენტსა და მდივანს თავიანთი ადგილი დაიჭირონ“. ამის შემდეგ პრეზიდენტის ადგილზედ ლეონ ბურჟუა ავიდა. დარბაზში ახალ კაბინეტის წევრნი შევიდნენ, და კრება დაიწყო პრეზიდენტის გძელის სიტყვით, რომელიც არა ერთხელ შეაჩერეს მემარცხენეთ და მემარჯვენეთ. პირველნი ტაშს უკრავდნენ, მეორენი უსტვენდნენ. როდესაც ბურჟუამ სთქვა: „სახელმწიფო დემოკრატიულ რეფორმებს მოელისო“, ნაციონალისტმა ლაზიმ დაიძახა, „ეხლა-კი არა, დიდი ხანია ელისო“, ბურჟუას შემდეგ ტრიბუნაზედ კომბი ავიდა. ახალმა მინისტრ-პრეზიდენტმა თავისი სიტყვა დინჯად და აუჩქარებლად წარმოსთქვა. პალატა სულ-განაბული უსმენდა. პირველად ტაშის კვრა გაისმა მაშინ, როდესაც კომბი დაჰპირდა პალატას, „ვეცდებით თავიდან მოვიშოროთ ყოველივე ის, რაც დაარღვევს ან დაასუსტებს რესპუბლიკელთა ერთობას, იმ ერთობას, რომელმაც მას გამარჯვება მიანიჭა არჩევანებზედ“. ტაშის ცემა გაისმა მაშინაც, როდესაც მინისტრმა სთქვა, ახალ სასტიკ ზომებს მივიღებთ სასულიერო კონგრეგაციების წინააღმდეგაო. შემდეგ მინისტრმა სთქვა, სასტიკად დავსჯით სამღვდელოების იმ ნაწილს, რომელიც უკანონოდ ჩაერია არჩევანებშიო. ამ სიტყვებზედ ოპოზიციამ დიდი აურ-ზაური ასტეხა. მერე კომბი დაჰპირდა შემოსავლის კვალობის გადასახადის შემოღებას. ბოლოს სთქვა, მთავრობას აზრადა აქვს მოამზადოს სახელმწიფოს მიერ რკინის გზების გამოსყიდვის საქმეო. რადგანაც დღევანდელი ფინანსთა მინისტრი რუვიე წინააღმდეგია გზების გამოსყიდვისა, ამ სიტყვების წარმოთქმის დროს ოპოზიციიდგან ირონიულად დაიძახეს: „ვაშა რუვიეო!“

— საფრანგეთში თამბაქოს ქარხნების მუშებს შორის დიდი მოძრაობაა. მუშები ბევრ რამეს თხოულობენ, სხვათა შორის, სამუშაო დროს შემცირებას და სასყიდლის მომატებას. ახალ ფინანსთა მინისტრს გადაუწყვეტია კომისია დანიშნოს მუშათა მოთხოვნილების განსახილველად. კომისიაში შევლენ გადასახადთა, სადამოჟნო უწყებისა და კანტროლის დეპარტამენტების დირექტორები, ადმინისტრაციის სამი წევრი და მუშათა სამი წარმომადგენელი. ამ კომისიამ მინისტრს ვრცელი მოხსენება უნდა წარუდგინოს, მანამდე-კი ზოგიერთი მოთხოვნილება მუშებისა დაკმაყოფილებულ იქმნება. ამის გამო ბევრ ქარხანაში მუშაობა განახლდა.

ინგლისი. პარლამენტის ერთ უკანასკნელ სხდომაზედ ირლანდიელნი შეეკითხნენ მთავრობას ირლანდიის საადგილ-მამულო ბილის შესახებ. როგორც ვუწყით, ეს ბილი ამას წინად შეიტანა პალატაში ირლანდიის სტატს-სეკრეტარმა უინდგემმა. იგი ერთხელ წაიკითხეს მხოლოდ. უინდგემმა განაცხადა, რომ ჯერ ადრეა ამ ბილის მეორედ წაკითხვაო. ასეთმა პასუხმა ძალიან აღელვა ირლანდიელნი. რედმონდმა და დილონმა სთქვეს, რომ მთავრობა ფარსსა თამაშობს და ბილი მხოლოდ თვალის ასახვევად შეიტანა პალატაში, რადგანაც იმის განხორციელებას სულაც არა ფიქრობსო. შემდეგ რედმონდმა იქვე, პალატაში, დანიშნა დრო მიტინგისა, როდესაც ირლანდიის დასმა უნდა მოილაპარაკოს ამ საქმის გამო. როგორც უინდგემის პასუხიდგან სჩანს, მთავრობას სრულებითაც არ უნდა ამ სესსიაში ირლანდიის ბილი პალატას მეორედ წაუკითხოს.

სხვა-და-სხვა წერილები

„კვალის“ პუბლიცისტური უხუსურობა

(იხ. „კვალი“ № 23, 1902 წ.)

ამაოდა ცდილობს „კვალის“ სულის ჩამდგმელი თანამშრომელი „X“-ი ოპპოზიციის უსუსურობა სიბრძნედ დაგვისახოს, თეთრი გააშავოს და შავი გაათეთროს. გავარჩიოთ სათითაოდ მისი აზრები.

იგი ამართლებს ოპპოზიციის აზრს, რომ წერა-კითხვის საზოგადოების მდივნის მეორე თანაშემწე საჭირო არ არისო. მაგრამ ამ აზრს არაფრით არ ასაბუთებს. აბა, რა საბუთია ის, რომ მდივანს ბევრი საქმე არა აქვს და ადვილად შეუძლია ბუჰხალტერადაც იყოს და სხვა

ფელეტონი

გიგუცა

(ეტიუდი)

— აბა, შვილო გიგუც, ადექ და ძნას ულო შემოჰხსენ ერთი!—გაალვიძა და უთხრა თავის პატარა შვილს აზნაურმა ზაალმა.

გიგუცამ თვალები გაახილა და მამას შეჰხედა. მაგრამ ის იმდენად იყო მოდუნებული, ძილის ნდომისაგან ისე იყო შეპყრობილი, რო არამც თუ არ ადგა, არც-კი გაინძრა, თვალები ისევ დახუჭა და ძილს მიეცა.

— ადექ, შვილო!—ზაალმა ხელი შეახო და რამდენჯერმე გაანძრია შვილი.

გიგუცამ აჭყიტა თვალები, გაოცებით შეჰხედა მამას და წამოდგომა დააპირა. მაგრამ ღონე მიხდილი ისევ ბალიშზე გადაესვენა და ოხვრით თავი გადაატრიალ-გადმოატრიალა.

— ეჰ, ადექ ერთი და!—უკმაყოფილოდ უთხრა ზაალმა, ჩაავლო მკლავში ხელი და ლოგინზე წამოსვა.

გიგუცა საცოდავად დაიღრიჯა. სწვდა იღლიებს, ფერდებს და უწყალოდ ფხანა დაიწყო, თან თვალებს ჰხუჭავდა და სიამოვნებით დამბნედ თავ-დავიწყებას ეძლეოდა, იძინებდა.

— ადექ კარგი, ბიჭო!—დასჭყივლა მამამ.

გიგუცა შეჰკრთა და უცებ ფეხზე წამოვარდა.

— ეჰ, დამაძინეთ ერთი, რა არი! სთქვა მან და ტანთ ჩაცმას მიჰყო ხელი.

— რამდენი ხანია გძინავს, განა, არ გეყო?

— რამდენი ხანია გძინავს,—გაიჯავრა გიგუცამ მამას:—რამდენი ხანია, წუხელ შუა ღამისას დამაძინე!

— კარგი, კარგი. აი შემოხსენ ულო, მიდი და ისევ დაიძინე!

გიგუცამ ჩაიცვა ტანთ, გავიდა კალოზე და ულოს ხსნა დაუწყო. მისი მამა და მათი თხუთმეტის წლის მოჯამაგირე ძნასა ჰშლიდნენ.

მზე ჯერ ამოსულიყო. მაგრამ კარგად იყო განათებული. კალოებზედ ხმაურობა, საქონლის ბღავილი და ფრინველთ გალობა ისმოდა. ჰაერში ტოროლა წკრიალებდა. საამურად და საიდანღაც შორიდგან ისმოდა ღრმა სევდით სავსე „ურმული“. მაგრამ გიგუცას არაფერი შეუმჩნევია. ნეტარებით ელოდდა იმ წამს, როდესაც ულოს ხსნას გაათავებდა და ტკბილ ლოგინში გაგორდებოდა და იმდენად ძლიერი იყო ეს სურვილი, რომ ულოს თავი განება, გაიშალა წელში, დაამთქნარა და ხმა-მაღლა სთქვა:

— ახ, ნეტავ ეხლა მეძინოს!

— რას მიჰქარავ, ბიჭო!—დასჭყივლა მამამ. გიგუცა გამოერკვა და ისევ ულოს მიჰყო ხელი.

გიგუცამ გაათავა ულოს ხსნა, გაიტანა უკანასკნელი ულოები კალოს პირს, გაიხედა, სადაც ჯერ კიდევ აუღაგებელი ლოგინი იყო და ტკბილის ოცნებით გასწია დასაძინებლად.

— გიგუცი! —შემოესმა ხმა. მეხი რომ დასცემოდა ის ერჩივნა. ბავშვი გაჩერდა და მწუხარებით გაიხედა იქით, საიდგანაც ხმა მოესმა.

— შვილო, გაიქე, აი იმ გორაზე ჩვენი ცხენია ფეხებ გაკრული, წეღან გაუშვი საძოვარზედ, დაიჭი, გაუხსენ ფეხები, შაჯექ ზედ და მოიყვანე შევაბათ, აბა, ჩქარა, აგრემც გაიხარებ?

გიგუცა იდგა გაქვავებულივით და, როგორც სიკვდილის განაჩენს, ისე ისმენდა მამის სიტყვებს. გიგუცა გაჩერდა ერთ ადგილს, გაჰხედა ჯერ ცხენს, მერე მამას და ბოლოს ლოგინს. ამ დროს გონება დაკარგულივით იყო. ეს რამდენიმე წამი მისთვის აღარ არსებობდა, აღარც გრძნობდა რასმე და აღარც ჰხედავდა, ხე და ქვასავით იყო.

— გაიქე, გაიქე, შვილო, გენაცვალე!

— ოხ!—მეტი ვერაფერი მოახერხა გიგუცამ.

— გაიქე, მოიყვა ცხენი, შევაბამთ, ჩვენ ვლეწთ და შენ, რამდენიც გინდა, დაიძინე.

გიგუცა ნელ-ნელა წავიდა ცხენისაკენ. როცა დაბრუნდა, კალო უკვე ჩაშლილი იყო. ზაალმა ცხენის ბმა დაიწყო. გიგუცას უნდოდა წასულიყო, მაგრამ მამამ გააჩერა, ცხენი დამიჭირეო. ამ დროს მოჯამაგირე ულოს აჭრიდა თავ-თავსა. გიგუცამ ნაღვლიანად ამოიოხრა, ჰხედავდა, რომ არც ერთი დაპირება არ აუსრულეს.

შეაბა ზაალმა ცხენი, შედგა კევრზე და გარეკა. გიგუცა ძლივს განთავისუფლდა; სიამოვნებით გაიქცა შინისკენ, თუმცა ძალზედ დაღალული იყო. სიამოვნებით ჩაეშვა და დაჯდა სახლში ფარდაგზე. უცებ მოაგონდა, რომ საშინლად ჰშიოდა. კარგი იყო, რო ახლა თუნდა ცარიელი პურით გამომძღარიყო. რამდენსამე წამს იჯდა და ფიქრობდა, როგორ მოქცეულიყო: ამდგარიყო, პური მოენახა, თუ წამოწოლილიყო ძ სიამოვნებით გაჭიმულიყო. დიდ-ხანს არ უფიქრია. ძალზედ მისუსტებული იყო. თავი მეტად დამძიმებოდა და მთელი ტანი საშინელ სიმძიმით ძირს ეწეოდა. ეხ, ასე სჯობიაო, გაიფიქრა და ის იყო უნდა წამოწოლილიყო, რომ მამის ხმა შემოესმა.

— შვილო, გიგუცი,—უძახოდა მამა,—მოდი, გენაცვალე, კევრზედ შეუდექ. მე და მიხაკომ (მოჯამაგირემ) ურემი უნდა დავცალოთ!

გიგუცას გული ყელში მოებჯინა. საშინელი ბოღმა შემოაწვა და ტირილი დააპირა, მაგრამ ცრემლი არ მოუვიდა თვალზედ. პატარა ხანს უკან ისევ მამის ხმა შემოესმა.

— გიგუცი, გამოდი გენაცვალე!

— აი, შენ და შენს თავსა!—მკვახედ და ყრუდ გამოეპასუხა მამას, ადგა ზეზე, ჯავრისაგან კრიჭა-შეკრული გამოვიდა გარეთ და შედგა კევრზე.

— როგორ არა, შეისვენებ ამის ხელში, მაშ!—ფიქრობდა გიგუცა:—ამაგდებს შუაღამისას, ეს ულო ხსენო, ეს ცხენი, ეს ჯანაბა, ეს დოზანაო... არა, არ მპირდებოდეს, არ მეუბნებოდეს მაინც, რომ აი ეს გააკეთე და დაიძინეო... ულო შემოხსენ, ცხენი მოიყვანე, კევრზე შეუდექ... ბარემ მითხარ პირდაპირ, ერთ თვეს ფეხს ნუ ჩახჭრი, ნურც სჭამ, ნურც დაიძინებ, მოვრჩეთ ლეწვას და მერე დაიძინე-თქო... უ-უ-უ, მტარვალო!

ბოღმისაგან ჭამაც გადაავიწყდა. უფრო ჯიუტობდა და ძალად არა სჭამდა, დევე მოვკვდე შიმშილით და მოვშორდე ამ ტანჯვასაო. სიხარული იგრძნო, როცა წარმოიდგინა, რო მამა, რომელიც ეხლა ასე სტანჯავდა, თითქმის გიჟი, მწუხარებით იდგებოდა მის კუბოს წინ და იტირებდა თავის გიგუცას.

გიგუცამ ანგარიში ვერ მისცა თავს, რამდენი ხანი იდგა კევრზედ, მხოლოდ ბოლოს ნახა, რომ ძალზედ დაღლილ-დაწყვეტილიყო. მთელი ტანი სტკიოდა, მუხლის კვირისტავებს ველარ ჰგრძნობდა. იმას-კი ჰგრძნობდა, რო ფეხები მაქვსო და რომ ეს ფეხები კევრს ებჯინა, მაგრამ ვერ მიმხვდარიყო რა იქნა მუხლის კვირისტავები და ან უიმათოდ ფეხები ტანზე როგორ ჰქონდა მიბმული. იქამდეე გაიტაცა ამ ფიქრმა, რომ შიშით ფეხებზე დაიხედა, ხომ არ დავკარგე მუხლის კვირისტავებიო.

გიგუცამ დაჰხედა თავის მუხლებს, ჰნახა, რომ ყოველივე თავის ადგილზეა და დამშვიდდა. ამ დამშვიდებასთან მოაგონდა ისევ მამა,

საქმესაც გაუძლვესო. კრებაზე ნათლად გამოირკვა სრულიად სხვა, ამის წინააღმდეგი და ოპპოზიცია ალაგმულ იქმნა.

ამაზე საფუძვლიანი არც მეორე აზრია, ე. ი. მდივანს დივიდენდი ნუ მიეცემაო, რადგან დამტკიცებულია, რომ დივიდენდი ყოველ სავაჭრო საქმეში სასარგებლო და წამაქეზებელი მოტივია. დივიდენდი იმიტომ-კი არ უნდა ეძლეოდეს მდივანს, რომ ვითომ ამას უფრო ეკუთვნოდეს ზნეობრივად, ვიდრე მასწავლებელს, არამედ იმიტომ, რომ მდივნის მუყაითობაზეა, სხვათა შორის, დამოკიდებული „საზოგადოების“ შემოსავლის რაოდენობა. ამ გვარად, რაც მდივანს დივიდენდად ეძლევა, იგი ერთი ასად უბრუნებს „საზოგადოებას“ და ეს ხომ თვით მასწავლებელთათვისაც სასარგებლოა.

„მასწავლებელმა რა დააშავაო“, ბრძანებს ბ. „X“. „საზოგადოებამ“-კი რა დააშავა? ვკითხავთ ჩვენის მხრივ. ეხლანდელ დროში რომ ფული იმის კვალობაზე ნაწილდებოდეს, თუ რამდენ ზნეობრივ და გონებრივ ძალას მოითხოვს ვისიმე მოღვაწეობა, მაშინ მასწავლებელს ყველაზე მეტი ჯამაგირი ექმნებოდა და, რასაკვირველია, მასწავლებელიც უკეთესი იქნებოდა.

დღეს-კი, როგორც ყოველი კერძო კაცი და საზოგადოება, ჩვენც ეხლანდელ გარემოებას უნდა დავემორჩილოთ და დაახლოვებით იმდენი ვაძლიოთ მასწავლებლებს, რამდენადაც შესაძლებელია მათი დაქირავება. თუ ამ პრინციპს უარ-ვყოფთ, მაშინ, თუმცა შეიძლება ერთი ან ორი მასწავლებელი ქონებრივ უზრუნველ ვყოთ, მაგრამ ჩვენს უახლოეს საწადელს, სწავლა-განათლების გავრცელებას ხალხში, ძლიერ დავშორდებით.

ამას გარდა არ შეგვიძლია არ მივაქციოთ ჩვენი ყურადღება იმ გარემოებასაც, რომ „საზოგადოების“ მასწავლებლის მდგომარეობა უკეთესია, ვიდრე სხვა რომელისამე უწყების სახალხო სკოლის მასწავლებლისა. ეს ფაქტია, რომელიც ყველამ უწყის, რომლის უარ-ყოფა შეუძლებელია.

სრულიად უსაბუთო იყო აგრეთვე ოპოზიციის აზრი რევიზორის თანამდებობის შესახებ. „საზოგადოებას“ არ შეუძლიან იყოლიოს რიგიანი რევიზორი, რადგან ამისთვის ერთობ დიდი ფული დასჭირდება. ჩემის ფიქრით „რევიზორად“ „საშუალო განათლების კაცი“ არ გამოდგება, როგორც ბ. „X“-ს ჰგონია, და კარგად განათლებულ კაცს-კი 900 მანეთად ვერ ვიშოვით.

რაც შეეხება იმას, რომ უდანაშაულოდ დათხოვნილ მასწავლებელს ნება მიეცეს თავი იმართლოს საზოგადო კრების წინაშე, რომ „თუ მატერიალურად დაისჯება, ზნეობრივად დასჯილი მაინც ნუ წავაო“, ეს აზრი სასაცილოა მხოლოდ. „გამგეობას აქვს უფლება, რომლითაც ის ცუდათ სარგებლობს. ის დაუკვირვებლად, ხშირად სრულიად უსაფუძვლოთ სჯის მათ, ვისზე ზრუნვა მის უწმინდეს მოვალეობას უნდა შეადგენდესო“, ჰბძანებს ბ. „X“-ი ასეთის მშვენიერის ქართულით. საზოგადო კრება-კი პირუთვნელი იქნება? პირ-იქით, ვნებათა ღელვას, ორატორის სიტყვით, გატაცებას, დასობანას საზოგადო კრებაზე ბევრად მეტი ადგილი უჭირავს, ვიდრე მცირე გუნდში. ერთმანეთის შეგონება, გაფრთხილება, პირუთვნელი მსჯელობა ბევრად უფრო შესაძლებელია მცირე გუნდისათვის. ხსენებული საქმეები რომ საზოგადო კრებაზე გადმოვიტანოთ, ჩვენს სიმპატიურ „საზოგადოებას“ მალე მოედება ბოლო; ერთ სულად მოქმედება შეუძლებელი შეიქნება, „საზოგადოება“ დასებად გაიყოფება, შინაგანი ბრძოლა გამწვავდება, საქმე აირევ-დაირევა; „საზოგადოებას“ დრო აღარ დარჩება თავის პირდაპირ მოვალეობისათვის მოიცალოს და მხოლოდ საპირადო საქმეების გარჩევას მოუნდება და გადაჰყვება თან. აი, ასეთი შედეგი მოჰყვება „კვალი“-ს ახირებულ აზრის განხორციელებას.

დასასრულ ორიოდე სიტყვა „ბურჟუაზიული ნანინას“ შესახებ, რომლის მომხრეობასაც ბ-ნი „X“ მიაწერს ყველას, ვინც იმას არ ეთანხმება. მაგრამ ესეც ხომ ძველი, დაბლაგვული და გამოუსადეგარი იარაღია. ვინ არ იცის ახლა ამ გვარ საბუთების ღირსება. ძლიერ ვწუხვარ, რომ „კვალს“ დღემდისაც კი ვერ შეუგნია ის უბრალო ჭეშმარიტება, რომ რომელისამე აზრის გაბათილება არ შეიძლება მხოლოდ მით, რომ ამ აზრის მთქმელს „ბურჟუა“ და „კონსერვატორი“ უწოდოთ, რადგან ეს მხოლოდ ტავტოლოგია იქნება.

ვასილ წერეთელი.

„საქართველოს კალენდარის“ გამო

ამას წინად „ივერიის“ 96 ნომერში წავიკითხეთ, რომ ბ-ნ ვალერიან გუნიას შუამდგომლობა აღუძრავს ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წინაშე, რომ ამ საზოგადოებამ თავის ხარჯით გამოსცეს იმის მიერ შედგენილი „საქართველოს კალენდარი.“ ჯერ ვმადლობთ ბ-ნ ვალერიან გუნიას, რომ კიდევ მოიგონა თავის შედგენილ კალენდარის გამოცემა. და არ ჰზოგავს შრომას და მერე მივმართავთ ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობას, და ვსთხოვთ, არ დაერიდოს ხარჯს და გამოსცემს ეს სასარგებლო წიგნი, რომელიც თითქმის ყველა ოჯახისათვის საჭიროა, ნამეტურ სოფლად. რამდენიმე წელიწადი გამოდიოდა ბ-ნ გუნიას კალენდარი და ვკმაყოფილდებოდით იქ მოყვანილ ცნობებით. მე შევხვედრივარ სოფლად, რომ უცბად ავად გამხდარა ვინმე და მაშინვე ის დაუძახნიათ, არიქათ გუნიას კალენდარი იშოვნეთ სადმე და იქ სწერია ამ ავადმყოფობის წამლობაო! უშოვნიათ, მოუნახიათ შიგ იმ სენის აღწერილობა და ისე უწამლიათ ავადმყოფისთვის და უშველიათ კიდეც. აგრეთვე, ვინ იცის, რამდენი-რამ სასარგებლო ცნობა იყო შიგ მოყვანილი; მაგრამ ეს რამდენიმე წელიწადია თავი დაანება გუნიამ ამ კალენდრის გამოცემას და თითქმის ყველა სწუხს მას შემდეგ, ვინც-კი დაჩვეული იყო მის სახლში ქონვას. ხშირად ყოფილა ლაპარაკი ქართველებში: იქნება გუნია აღარა გვყავს, ნუ-თუ ერთი კაცი აღარ გვეშოვება, რომ თავის საფასით და შრომით გამოსცეს ერთი რიგიანი „საქართველოს კალენდარი“, რომ მარტო მდივანოვის აბაზიან კალენდარს მივციებივართ, რომელშიაც არაფერი არა არის რაო. რასაკვრელია, უფრო გააუმჯობესებს ბ-ნი გუნია თავის მიერ შედგენილ კალენდარს და იმედი გვექნება მომავალ წელს მაინც ვეღირსებით კიდევ სრულ „საქართველოს კალენდარს“. თუ რომ იმ ფასად გამოვა კიდევ, როგორც წინად, ამ თავითვე გამოვიწერ ათ ეგზემპლიარს და ფულსაც წარვადგენ, როცა-კი მომთხოვენ და, რასაც სხვას გამოვაწერინებ, ის სხვა იქნება.

შუა-მთის მონასტრის მღვდელ-მონაზონი ტარასი.

ისტორიული დოკუმენტები

წიგნი სულხან ორბელიანისაგან მიწერილი ბესარიონ გაბაონთან

პირველი დაწყება გინა შევასნილება.

მხოლოდ სარწმუნო და ყოვლის კეთილობითა ადკაზმულო სანთლო სულისა ჩემისა დამატკბობელო მეგობრისაო!

ჰსწყურის სულსა ჩემსა ვითარცა მარილის მგებელსა ვინაბანი საყვარლისა ძმისა და უფროს ძმისა სარწმუნოისა მის მეგობრისა რომელიცა სასიქადულოდ ჩემდა არს ადკაზმული კეთილ მხედრად მსგავსად მხედართა მათ ქრისტესთა, სარწმუნოო სულისა ჩემისაო წე მეგობარო შემთხვევით ტკბილად მოუბარო დახით მშვიდო სიბრძნით სრულო ბუნებითისა მეცნიერებითა გონება კეთილოვანო ხოლო კეთილ სტრატიოტად ადკაზმულებითის ქებითა ადმატებულო უშვენიერესად წარჩინებულო მარად შენის სიყვარულის მონატრე დვთისა მიერ მთხოველი გკადრებ შენსა მრავლად უგზებელად ბრძანებასა და შენისა კეთილ ცხოვრებისათვის გარდავვეჰ წინაშე შენსა გულითადსა სიხარულსა. ეჰა თვალთა ჩემთა ნათელო და გონებისა ჩემისა ბრწყინვალედ განმანათლებელო შენი უმორჩილესი მონა

სულხან ორბელიანი

მიწერილი ბესარიონისაგან პასუხად სულხანთან ესეც მხოლოდ შევასნილება და არავითარი თხოვა ანუ საგანსა ვითარსამე ზედ მიწერილი.

ბრწყინვალეო თავადო

და სულისა ჩემისა ნათელ მკრთოლვარე გულითადო მეგობრობისაო ვითარ ვიწყო ანუ რომელი დასაბამი გჰყო ქებისა თხზვად უძრომთისა ამის ნათლისა რამეთუ ჰსჯა ბრჯგუვლების და ენა მოუძლურდების არამედ გოხეა შიკინდონტებულია შოწყლილ სიბრძნისა გამორიგრადების მისის მარავანდედის ბრწყინვისაგან მუხიდგან ეგ სახელდ გამობრწყინვების მშვენი ხმა იადონისა მე მისის სმენით და ხასიბრძნის ქარტის ხილვით გონება მესაშეარობის და ესრეთ: ხოტიის დრუბლით გამო ცვარი სიხარულისა გადმოიმცვარევის მინაგანობასა ზედა ჩემსა ორნატი სულისა ადმიორძინდების დამის დამკად ადვმართავ ალამსა და მის ხვეილის ნემტსა ვიპყრობ ვითა კალამსა და მცირეს ქარტით უპასუხებ სადამსა: გარნა სირცხვილადცა მიხნს რამეთუ ამისს უღირსად არა ძალმიძს კმად ვინაიდგან დისკო მზისა გამკრთოლვებს ოქროვანთა სხივთა დავითარ უძლებს დაყდღილი თვალი განცდასა მისსა წე კეთილ არს ფრიად თუმცა მცირედ მაინც განიცადოსმცა მან იგი შუქმოიეფე მარავანდედი ყოვლისა კეთილობისა. ხოლო შენ კეთილობათა საშოთხისა ხორხო ყვავილ გარდაფენილო იადონებრ ხმა მჟღლილ მშვენიერ და ტკბილ ხმოვანებითი ყურთა მიმტაცო რიტორ უბრო სუნნელ ნარდისაო დამატკბობელო: თვით ზენა სუფევისაცა სიტურფეო და პირველიდგანვე ყოვლად კეთილობისა ხატებაო მცირედ ოდენ ძალ მქონ არიან თვალნი ჩემნი გაშტერებულნი განცდად უფსკრულ ნათლოვანისა სხივისა შენისა

მე ბესიკი შენი მონა
ვარ შენ შორის მდოგვის წონა
გარნა მეგობრობის მტრფობი
ბესარიონ გაბაონი.

თეატრი და ხელოვნება

როგორც შევიტყეთ, ცნობილ ანტრეპრენერს თავად აკ[აკ]ის აკაკის ძე წერეთელს შომავალ სეზონისთვის ტფილისის სახაზინო თეატრის იჯარით აღება განუზრახავს. ამ ჟამად თავად წერეთელს ამის თაობაზედ მოლაპარაკება აქვს შთავარ-მართებლის კანცელარიასთან. საოპერო დასი თავ. წერეთელს უკვე მზადა ჰყავს. ეს დასი ზამთარში ხარკოვში თამაშობდა, ხოლო გაზაფხულზედ ჯერ პეტერბურგში, მერე მოსკოვში. წერეთლის დასში ბევრი ცნობილი მომღერალია. სეზონის განმავლობაში, თუ თეატრი აიღო, თავად წერეთელს აზრადა აქვს გასტროლებზედ გამოჩენილი მომღერალნი მოიწვიოს.

სასამართლო
(დავა ჭავჭავაძის ანდერძის გამო)

1886 წელს თ-დი დიმიტრი ჭავჭავაძე გარდაიცვალა და დასტოვა 400,000 მანეთი და ანდერძი, თუ როგორ უნდა მოხმარებულიყო ის ფული, მის მიერ სახელმწიფო ბანკის ტფილისის განყოფილებაში სასარგებლოდ შეტანილი. ამ ფულიდგან 200,000 მანეთის სარგებლით მოანდერძის ძმას, ივანე ჭავჭავაძეს, უნდა გამოეზარდა სასწავლებელში თავისი შვილები და შემდეგ ივანეს გარდაცვალებისა ეს 200,000 მანეთი უნდა მომატებოდა მეორე ნახევარს—200,000 მან., რომლის სარგებლითაც უნდა გამოზრდილიყვნენ ჭავჭავაძეთა გვარის ბავშვები და თვით მოანდერძეს დროებითად ვალდებული გლეხთა შვილები რუსეთის დაბალსა, საშუალო და უმაღლესს სასწავლებლებში და სამი სტიპენდია მოანდერძის სახელით უნდა დაარსებულიყო სასულიერო სემინარიაში. ამ ანდერძის წინააღმდეგ საჩივარი აღძრა დ. ჭავჭავაძის ძმის-წულმა სულხან ჭავჭავაძემ ტფილისის ოლქის სასამართლოში. სულხანი თხოულობდა: რადგანაც განსვენებული ბიძა ჩემი გარდაცვალების წინა ხანებში ჭკუაზე შერყეული იყო, ამიტომ 400,000 მანეთი ჩემ საკუთრებად იცანითო.

ეს საჩივარი ტფილისის ოლქის სასამართლომ 1892 წელს განიხილა, ანდერძი კანონიერად შედგენილი სცნო და სულხან ჭავჭავაძის დავა უყურადღებოდ დასტოვა. სულხან ჭავჭავაძემ ტფილისის ოლქის სასამართლოს გადაწყვეტილება განასაჩივრა ტფილისის სასამართლო პალატაში, რომელმაც ოლქის სასამართლოს განაჩენი დაამტკიცა, ხოლო იმის განხილვაში არ შევიდა, რამდენად კანონიერად შედგენილი იყო ანდერძი, სრული მეხსიერება ჰქონდა და საღ ჭკუაზედ იყო დიმიტრი ჭავჭავაძე ანდერძის შედგენის დროს, თუ არა. ტფილისის სასამართლო პალატის განაჩენზე თ. ს. ჭავჭავაძის ვექილმა ე. ი. კედრინმა საჩივარი აღძრა სენატში და ითხოვა, სასამართლო პალატამ ხელ-მეორედ განიხილოს არსებითად საქმის გარემოება და დაიბაროს მოწმეები იმის გამოსაკვლევად, თუ დ. ჭავჭავაძე რამდენად ნორმალურ მდგომარეობაში იყო, როდესაც ანდერძსა სწერდაო. სენატმა შეიწყნარა ეს თხოვნა და ტფილისის სამოსამართლო პალატას ხელ-მეორედ მიანდო საქმის განხილვა. წარსულ წლის დეკემბრის უკანასკნელს რიცხვებში ტფილისის სამოსამართლო პალატამ დაიბარა სამი მოწმე და ყველას ჩვენება ჩამოართვა.

ევ. კედრინმა და პ. ოპოჩინინმა იშუამდგომლეს, რომ მთელი მასალა, მოწმების ჩვენებისაგან მიღებული, განხილულ იქმნას საექსპერტო კომისიის მიერ, რომელსაც უნდა შეადგენდნენ პსიხიატრი და სიფილიდოლოგი და ამათ თვიანთი მოსაზრება წარუდგინონ სამოსამართლო პალატასაო. პალატამ შეიწყნარა ეს თხოვნა და 3 მაისს გამოწვეულ იქმნა საექსპერტო კომისია, რომელმაც განაცხადა—მასალა ძალიან დიდ[ია და ვერ ვმოასწრებთ,] რომ ჩვენს აზრს 15 მაისამდე ვერ [წარმო]დგენთო. პალატამ საქმის გარჩევა ამიტომ გადასდო 5 ივნისისათვის.

გუშინ, 5 ივნისს, საექსპერტო კომისიამ წაიკითხა თავისი მოხსენება. მერე ვექილებმა ილაპარაკეს, მაგრამ საქმე მაინც არ დამთავრდა. პალატამ, სამოსწავლო უწყების ვექილის ბ-ნ მელკუშიცის თხოვნით, ნება-დართო ამ უკანასკნელს წარადგინოს ახალი საბუთები იმისა, რომ განსვენებული ჭავჭავაძე სრულ გონებაზე იყო, აგრეთვე წარადგინოს ახალმოწმეთა ჩვენება. პალატა საბოლოოდ ამ საქმეს გადასწყვეტს და განაჩენს გამოაცხადებს 19 თიბათვეს. ხვალ დაწვრილებით გავაცნობთ მკითხველებს საექსპერტო კომისიის მოხსენებას და ვექილთა სიტყვებს.

წ ე რ ი ლ ი
რედაქციის მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო!

გთხოვთ თქვენს გაზეთში ადგილი დაუთმოთ ამ წერილს. „ცნობის ფურცლის“ 1812 ნომერში დასტამბულია რედაქციის სახელმძღვანელო მოწინავე სტატიად ბატონ ნიკო თავდგირიძის კორესპონდენცია პეტერბურგიდგან „ჩვენი გულ-გრილობის გამო“. მე არ შევეხები ამ სტატიაში მოთავსებულს საყვედურს საზოგადოებისადმი, თუმცა-კი, ჩემის შეხედულობით, მე განუსჯელ უსამართლობად მიმაჩნია, რომ ჩვენის საზოგადოების გაგებულს ნაწილს, რომელიც უთუოდ სახეში ჰყავს ბატონ „მეთაურ-კორესპონდენტს“, ვინმემ გულ-გრილობა უკიჟინოს საზოგადო საჭიროებათათვის მატერიალურ დახმარებაში. ამასთანავე უნდა მოგახსენოთ, რომ უცხოთ მეჩვენა ბ-ნ თავდგირიძის სიტყვები, ვითომც ეხლანდელს ქართველს დაჰკარგოდეს მცირედიც-კი ელემენტარული, ადამიანური გრძნობა. რაც შეეხება მისგან მოწონებულს ძველ ქართველის თვისებებს „ცოცხალი, გატაცებული“, „ექსპანსიური“, შეიძლება ვსცდებოდე, მაგრამ იჭვი-კი მაქვს, მთელის ერისთვის, რომელსაც უნდა ისტორიაში ცოტა რამე მნიშვნელობა მაინც ჰქონდეს, მარტო ეს თვისებები ჰკმაროდეს. ამასაც-კი ვფიქრობ, რომ ბატონმა თავდგირიძემ აქაც ჩვენს ძველს ქართველებს ცილი შესწამა. წინააღმდეგ შემთხვევაში შეუძლებელ ისტორიულ ფაქტად მიმაჩნია, რომ მთელს ერს ათასი წლობით მარტო ექსპანსივობით ზურგით ეტარებინოს თავისი ისტორიული ცხოვრება. მე ამ წერილით არ მინდა ბატონ თავდგირიძეს შევეკამათო სოციოლოგიურ კითხვებზედ. ამისათვის აქ უნდა წერტილი დავსვა, რადგან ჩემი წერილის საგანია ის ადგილი ბატონ თავდგირიძის სტატიისა, რომლითაც იგი უსამართლოდ შეეხო საბრალო მგოსნის, გრიშა აბაშიძის, დამხმარე კომიტეტს.

რასაკვირველია, ამ გვარი განუკურნებელი სენი, როგორიც არის ტვინის ავადმყოფობა-უთუოდ ნელის ნაბიჯით მიეპარა საბრალო მგოსანს, როგორც შედეგი ქრონიკულ ავადმყოფობისა. ცხადია ამასთანავე ისიც, რომ პირველი ნიშნები უფრო ადვილი შესამჩნევი იქნებოდა პოეტის მახლობელთა და ნათესავთათვის. აი, აქ-კი სწორედ კანონიერი ადგილი ექმნებოდა „კარგ თვისებებს“ „სიცოცხლეს, გატაცებულებას და ექსპანსივობას“, რადგან ყოველი დაკარგული წამი დამღუპველი იყო ავად-

---

რომელიც ასე სტანჯავდა და ჯავრი მოუვიდა, გაჰხედა მამას და დაინახა, რო ურმიდგან ჩამოსულიყო და გლეხის ახალგაზდა ბიჭებს, რომლებიც მისკენ მოდიოდნენ, უყურებდა.

— ზაალ, რათ დააბი ე ხარი, კაცო, ჰა?— ჰკითხეს ახალგაზდებმა, როცა ახლო მივიდნენ.

— თქვე ოჯახ-დასაქცევნო, სადა გაქვთ სვინიდისი? სავსე კალოებში რო ხარებს უშვებთ, რას ეუბნებით თქვენს ღმერთსა. ორი თავთავი ძლივს მომიგროვებია, რო დამიქმიოთ, ბარემ ყელი გამომჭერით, კლდეზე გადამაგდეთ!

წინა ღამეს ზაალის კალოს ხარები მიადგნენ და ხმაურობაზე რომ არ გამოჰღვიძებოდა, ძნას დაუქამდნენ და დაჰღუპავდნენ საწყალ ზაალს. გაჯავრებულმა ზაალმა დააბა ერთი ხარი და დანარჩენი, რასაკვირველია, შორს გარეკა.

— კარგი, ერთი, მოგვეცი ე ხარი! გამოგვეპარნენ ის ვერანები, განა, ჩვენ კი გვინდოდა!

— ვერაფერსაც ვერ მოგცემთ, მანამ ხუთ მანეთს არ მოიტანთ!

გლეხებმა გაკვირვებით შეჰხედეს ერთმანეთს.

— ნუ შვრები მაგას, ზაალ! ჩვენი მეზობლობა აღარ გინდა?!—სთქვა ერთმა გლეხმა.

— რო მინდა, ხომ არ დაგეღუპინებით?

— ე, ზაალ!—მუქარით დაიძახეს გლეხებმა.

— ჰირი! მომშორდით თავიდგან, უფულოდ ვერაფერს მიიღებთ!

— ე, კნიაზ, ჰკვიანად!

— რასა ჰგავს, კაცო, ეს ოჯახ-დასაქცევი,—სთქვა ერთმა ახალგაზდა ბიჭმა, რო დავჭყივლო, ბარდებში ისე გაძვრება, რომ ერთი ბეწოდ არაფერს მოედება!

— იმიტომ, რომ არაფერსა სჭამს!

— როცა არაფერი აბადია, რასა სჭამს!

— რა შენი საქმეა კალო, კნიაზ, წადი შენ შინ, გრილოში იგორავე!—დასცინოდნენ ზაალს გლეხის ბიჭები და ძალზედ ხარხარობდნენ.

— რა გაცინებთ, თქვე ოჯახ-დასაქცევნო, აუშვით ხარი!—დაიყვირა ვიღამაც. მართლა მისცვივდნენ, ხარი აუშვეს, გაიგდეს წინ და სიცილ ხარხარით გაიქცნენ.

ზაალი მთლად გაფითრდა და დარეტიანებული ბატივით ხან აქეთ ეცა და ხან იქით.

— პირუტყვებო, საძაგლებო?...—ზაალი გაჩუმდა, რადგან იმისთანა სიტყვას ვერ პოულობდა, რომ თავისი ამღვრეული გრძნობა გამოეხატა.

ის სულაც არა ფიქრობდა მართლა წაერთმია რამე გლეხებისათვის. ის მხოლოდ აშინებდა ფულის თხოვნით და აფრთხილებდა კიდეც შემდეგისთვის ხარის პატრონს, თორემ მართლა რომ მიეცათ რამე, არც-კი აიღებდა, რადგან დარწმუნებული იყო, რომ ერთხელაც იქნებოდა იმისი ცხენი ჩაუვარდებოდა ამ ნაირადვე სხვას ხელში. ეს ბიჭები-კი რა საშინლად მოექცნენ.

— ოჰ, ღმერთო! ამოიოხრა ზაალმა და დაღონებულმა, სადაც იდგა, იქვე ჩაიკეცა.

ჰხედავდა ყველა ამას გიგუცა და ჰგრძნობდა კიდეც, რაც ხდებოდა, რაც ემართებოდა მის მამას. იგი მამისადმი სიბრალულმა შეიპყრო, გული ამოუჯდა და ცრემლები მოერია.

— საწყალი მამა! ფიქრობდა გულში გიგუცა, რა ნაირად დაიბნა!

მართლაც ზაალი მეტად მწვავედ ჰგრძნობდა დამცირებას, ამის გამო თითქო დაპატარავდა, მოიკუმშა, თითქოს მუშტის ტოლა გახდა; თვალებს მახეში გაბმულ თაგვივით ატრიალებდა და მისმა სახემ სულელის, იდიოტის გამომეტყველება მიიღო.

მწუხარებით მოაგონდა გიგუცას, რომ მის მამას ეს მეორედ დაემართა ასეთი საქმე. მართლაც მაშინაც დიდს მწუხარებაში ჩავარდა ჩვენი ზალიკო. ეს მაშინ იყო, როცა შარშან შემოდგომაზედ სათავად-აზნაურო სკოლის ზედამხედველმა გამოუცხადა, რომ შენი შვილი სახელმწიფოდ არ არის მიღებულიო და ზაალი ხელ-ცალიერი დაბრუნდა თავის გიგუცათი სოფელში.

— ოჰ ღმერთოვო! ამოიოხრა მაშინაც მისმა მამამ. მოაგონდა გიგუცას, რა სიხარულით და იმედებით მიდიოდნენ ისინი ქალაქში. ზაალი დარწმუნებული იყო, რომ მომძმე თავად-აზნაურობა დაინახავდა მის გაჭირვებას და უშველიდა... გიგუცას წარმოუდგა, რომ ისინი ობლები, მარტონი იყვნენ; არ ჰყავდათ არც პატრონი, არც შემწე და არც მანუგეშებელი; იგრძნო, რომ მათი ხვედრი ამ ქვეყნად მარტო ტანჯვა იყო. გიგუცას დაავიწყდა ამ დროს ყველაფერი, გარდა თავის საწყალის მამისა და უსაზღვრო სიბრალულმა და სიყვარულმა შეიპყრო მისი პატარა არსება. ცხენი, რომელსაც აღარავინ ერეკებოდა, გაჩერდა, დასწვდა და თავ-თავს ჭამა დაუწყო.

— გაუჯავრდი ცხენს, ბიჭო!—დასჭყივლა ზაალმა გიგუცას, ფიწლის ტარი ძალზედ წაჰკრა გვერდში, თითქოს გლეხების ჯავრს იმაზედ ჰყრილობსო და ფიქრებიდგან გამოიყვანა გიგუცა.

გიგუცა ტკივილისაგან დაიკლაკნა და ცოფმორეული თვალები მამას შეანათა.

— რას მემართლები, შე უღმერთო!—უნდოდა დაეყვირა, მაგრამ უცებ გაუელვა თავში, რომ მის ტანჯვას ვერავინ მიჰხვდებოდა და ამიტომ საბრალოდ დაიჩხავლა:

— პური, პური მშიან, კაცო!

მოუტანა ბიჭმა პური და ხელში მისცა. მაგრამ გიგუცას დაავიწყდა პური და სულ სხვა რამემ გაიტაცა მისი გონება.

მამისადმი სიბრალულისა და სიყვარულის ნატამალიც-კი გაჰქრა გიგუცას გულში. მას განუსაზღვრელმა ბოღმამ მოუჭირა ყელში და კბილები გააღრჭიალებინა. შესძაგდა მამაც, დედაც და თავისთვის ხომ ათასჯერ ინატრა სიკვდილი.

ბიჭმა ძნაზე ურემი წაიღო და კევრი საკუთრად გიგუცას დარჩა. მთელი დღე გაშეშებული იდგა კევრზე ბავშვი და უარის თქმა სულაც არ მოჰსვლია გუნებაში. მისთვის სულ ერთი იყო, სადაც უნდა ყოფილიყო. მუხლები გაუშეშდა, დაღალვისთვის უგრძნობელნი შეიქმნა, გული კიდევ სავსე ჰქონდა ბოღმა-ბრაზით.

გამოიყვანეს კალო. მისი მამა ანიავებდა, გიგუცა კიდევ ბზესა ჰზიდავდა. არნადით ბზის მიწევა ადვილი საქმე არ არის, მაგრამ გიგუცა იქამდის უგრძნობელი, ზნეობრივად და ფიზიკურად დატანჯული იყო, რომ ვერ ჰგრძნობდა, ანგარიშს ვერ აძლევდა თავისს თავს, ბზეს ეწეოდა თუ რას შვრებოდა.

ნიავობის შემდეგ ზაალმა განიავებული ბზე მისწია საბძელში. გიგუცა კიდევ ჯელღს აცხავებდა.

როდესაც ჯელღის გაკეთებას მორჩნენ, გიგუცამ აიხედა და დაინახა, რომ ცა ვარსკვლავებით მოჭედილიყო. იგი მივიდა და ხვავის ძირში მიწაზე გაიშალა. მთელი ტანი გაყუჩებული ჰქონდა, გულში გრძნობა და თავში ფიქრი დაჰკარგვოდა, არც ძილი მოსდიოდა და არც ჭამის თავი ჰქონდა.

გიგუცამ დახუჭა თვალები და თავ-დავიწყებას მიეცა, რომ ცოტა ხანს შემდეგ ისევ ამდგარიყო, ისევ ულო ეხსნა, ცხენი მოეყვანა, კევრზე დასდგომოდა და ბოლოს ისევ აქ, ხვავის პირას, ცოცხალ-მკვდარივით მიგდებულიყო.

სიკო.

მყოფისათვის. ამ გვარ შემთხვევაში, როცა საზოგადოების ყურადღების მიქცევამდის მიდგება საქმე, უკვე ძალიან გვიან არის. მართალია, ზოგიერთებმა შეჰნიშნეს მგოსანს სულით ავადმყოფობა წარსულს ზაფხულში, მაგრამ საბრალო ჯერ კიდევ იმდენად კარგად იყო, რომ ივნისში და ივლისში, როცა ქუთაისის წიგნების გამომცემელმა საზოგადოებამ გრ. აბაშიძის ლექსები წიგნად გამოსცა, თვითონ პოეტი ადევნებდა თვალ-ყურს და კორექტურასაც-კი თვითონ ასწორებდა. შემოდგომაზედ-კი საზოგადოებისათვის ცხადი შეიქმნა იმისი სულით ავადმყოფობა. რასაკვირველია, იმას რომ პატრონი ჰყოლოდა, მაშინვე უნდა მიექციათ ყურადღება და, თუმცა იმისი მორჩენა მაშინაც საეჭვო იყო, მაგრამ ბინა მაინც უნდა ეშოვნათ და მისი ცხოვრება ისე უნდა მოეწყოთ, რომ ჩვენს უსაქმო ბიჭ-ბუჭებს თავის გასართობ საგნად არ გაეხადათ საცოდავი პოეტი. მართლაც რომ რამდენიმე ხანი უკიდურესს მდგომარეობაში იყო საბრალო. ყველა ერიდებოდა მისს სახლში მიღებას და მთელი ღამეები გარეთ ატარებდა თურმე საწყალი. დეკემბერში რამდენმამე პირმა მიაქცია იმის უსაშველო მდგომარეობას ყურადღება და საზოგადოება შეჰკრიბა. ამ საზოგადოებამ ამოირჩია კომიტეტი, რომლის ერთ წევრთაგანი მე ვიყავი, და მიანდო ამათ ფულების მოგროვება და გრიშას პატრონობა. ამ კომიტეტმა უწინარეს ყოვლისა მოვალედ ჩასთვალა თავისი თავი, გრიშასთვის ბინა ეშოვნა და კიდეც დააბინავა ავადმყოფი ბ. ბეჟანეიშვილის ახალ სასტუმროში. ყველასათვის ადვილი წარმოსადგენია, თუ რამდენად გასაჭირია კერძო დაწესებულებაში ამ გვარი ავადმყოფის მიღება და პატრონობა კიდეც, მაგრამ ზოგი სა[illegible]ულ-კეთილობით და [illegible]ების თხოვნით, მიი[illegible]თახი, ასაზრდოვებ[illegible]ებაც, შედარებით, [illegible]აში კომიტეტი შე[illegible]ებას. ყველა ჩვენ[illegible] ღარიბია ქუთა[illegible] განსაკუთრებით ის [illegible]ელ ამისთანა საქ[illegible]ობას, მაგრამ მაინც [illegible]ძნობით შემოიტანა [illegible] იმდენი ფული შეგ[illegible]როში გადავიხადეთ [illegible] და მოვახერხეთ იმი[illegible] ბეხტერევის კლი[illegible]ით ტფილისში გაგ[illegible] არა გვქონდა, სი[illegible]ტერბურგში მოწყო[illegible]დ, იმ დროს პეტერ[illegible]იდად პატივცემული [illegible]რია. მას კომიტეტმა [illegible]ახერხებინა უფასოდ [illegible]ტი ან პეტერბურგში [illegible]ა სამსონმა ჩვეულებ[illegible] ხელი ამ საქმეს და [illegible]კადინეობის შემდეგ [illegible]თ ავადმყოფი პოეტი [illegible]ლინიკაში თვეში სამ [illegible]ევი საუკეთესო ჰსი[illegible]თში და მისი კლი[illegible]ყოფად და მიკვირს, [illegible]ძეს ასე უწყალოდ [illegible] თუმცა კომიტეტის [illegible], ორი ქუთაისში კარ[illegible] ამორჩეული, ბატო[illegible]ნ. ლორთქიფანიძე, [illegible]ებით, ამათ კიდევ [illegible]ნ. ჭიჭინაძე და შეად[illegible]ოდათ დარწმუნებუ[illegible]ის ჰავა არ აწყენდა [illegible] ჩვეულებრივის გულ[illegible] ავადმყოფი, ყო[illegible]კეთებინეს ბ. თოფუ[illegible] და შემდეგ გამოგვი[illegible] მხრივ სრულებით [illegible]ს ჰავა სრულებით არ [illegible]ადმყოფობიდამ მორ[illegible]ვამთ ექიმებს, მაგრამ [illegible] რომ პეტერბურგში [illegible]ნაც კომიტეტის და[illegible]ის თანახმა ვიყავით, [illegible] ყოველივე ღონის[illegible]კანასკნელი დღეები [illegible]. გრიშას თავიდან [illegible] არა ჰქონია. საზო[illegible]ვთ-მოყვარეობა ამო[illegible]ვერი. თუ ურიგოდ [illegible]ტო კომიტეტის ბრა[illegible]ადლოებისათვის კომი[illegible]. თუ ვინმეს არ [illegible]ულება, საქმე ძალიან [illegible] შეიძლება გრიშას [illegible]კეთეს ადგილას 'დაბინავება! ბატონი თავდგირიძე ბრძანებს: აქ უარესად გრძნობს თავს მგოსანიო, ვერავის ცნობილობსო. ეს ფრიად სამწუხარო არის ჩვენთვის, მაგრამ რა ვიცით, რომ აქ უარესად არ გახდებოდა? ნუ-თუ მთელი დღე ქუჩა-ქუჩა სიარული, ან ტფილისის საავადმყოფოში ყოფნა უფრო კარგად იმოქმედებდა მასზედ? ეს თუმცა ძნელი წარმოსადგენია, მაგრამ, შეიძლება, ვცდებოდეთ. ყველა ამას ისიც უნდა დავსძინო, რომ კომიტეტს არც აქედან გაუგზავნია და არც პეტერბურგში დაუგდია უპატრონოთ ავადმყოფი მგოსანი. აქედამ მეტად საიმედო პირს გავატანეთ, პეტერბურგში-კი სცხოვრობს ქართველი ახალგაზდა ექიმი ბ. ვირსალაძე, რომელმაც თავაზიანად შეიწყნარ კომიტეტის თხოვნა და იკისრა ავადმყოფის ყურის გდება, რამდენადაც ეს მოსახერხებელი იქმნება. ეს ექიმი ვირსალაძე შეჰხვდა ავადმყოფს რკინის გზის სადგურზედ და თვითონ დააბინავა ბეხტერევის კლინიკაში. იმის შემდეგ ვთხოვ იმ საზოგადოებას, რომლისგანაც კომიტეტმა ფულები შეჰკრიბა, თვითონ გოსჯოს, აქვს განა ბ-ნ თავდგირიძეს რაიმე საფუძველი გვიკიჟინოს, ვითომც გრიშა აბაშიძის მოვლისათვის ჩვენ ხელი მოგვეკიდნოს „გულავარდნილად, ფორმალურად, მხოლოდ სინიდისის გასაწმენდად“??!

ეკ. ნიკოლაძე.

მადლობის გამოცხადება

ნება გვიბოძეთ, უღრმესი მადლობა გამოვუცხადო ქქ. დარია ივანეს ასულს დავიდოვისას და სოფიო ანდრიას ასულს ედილაშვილს, რომელთაც შეაგროვეს ფული ჩემდა სასარგებლოდ. დიდს მადლობას ვუცხადებ ყველა იმათ, ვინც არ დაიზარეს თავიანთ წვლილის გაღება: თ. ი. ი. ფავლენიშვილმა ხუთი მან., ს. ედილაშვილმა სამი მან., დ. დავიდოვისამ, ვ. ნიქოზელმა, შ. ქუჩუკაშვილმა, ე. გაბაშვილმა, ხეთაგურმა, ჩხარტიშვილისამ, ა. ადამიძემ, № მ., ან. ედილაშვილმა ორ-ორი მანეთი, ე. ქუსიკაშვილისამ, ალ. ედილაშვილმა, ვ. ედილაშვილმა, ნ. მძინარაშვილისამ, ჩიტომ, ს. კელელიშვილმა, ე. ბლიაშვილმა, თ. ნასიძემ, ს. წერეთელმა, ე. ენუქიძემ, ბ. წულუკიძისამ, ა. მაისურაძემ, გ. ტოროშელიძემ, ნ. საათსაზოვმა, ს. მამალაძემ, ს. ნადირაძემ თითო მანეთი, ეკ. ბაზიეროვისამ, ა. მაღალდაძემ, ა. საგინოვმა, გ. ხუციშვილმა, კ. სალუქვაძემ, ი. ვადაჭკორიმ ათ-ათი შაური. დიდს მადლობას ვუძღვნი იმათ, ვინც უსასყიდლოდ მონაწილეობა მიიღეს 12 მაისს გამართულ ქართულ წარმოდგენაში ქ. ტფილისს: ქ.ქ. ანდრონიკაშვილისას, ბ. ა. ადამიძეს და ლ. ციმაკურიძეს.

სტუდენტი იურიევის უნივერსიტეტისა
ნიკოლოზ ნახუცრიშვილი.

„ივერიის“ ფოსტა:

ქ—სს ი—ს. თქვენს წერილს ვერ ვბეჭდავთ.

სტამბოლს. როქე ქუიმალვის. თქვენი მოწერილი ამბავი გადვიკითხეთ, მაგრამ ვერ ვბეჭდავთ, რადგან დალაგებით არ არის მოთხრობილი. ბერძნული გაზეთები აქ ჩვენ არ მოგვდის, რომ იქიდან გადმოვთარგმნოთ ეგ ამბავი. სთხოვეთ ვისმე სხვა მანდაურს ქართველს, უფრო დალაგებით მოგვწეროს ძველის ღვთის-მშობლის ეკლესიის გარემოება.

გიო მჭ—ლს. თქვენი ლექსი „სატრფოს“ არ დაიბეჭდება.

დეპეშა

(„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან“)

4 ივნისი

პეტერბურგი. 3 ივნისს ალექსანდრიის აგარაკის სასახლეში მის უდიდებულესობას წარუდგნენ ოსმალეთის ელჩი ჰუსნი-ფაშა და სულთანის საჩუქრებით მოსული მისი ადიუტანტი აბდულ-ჰამიდ-ფეიზი-ბეი. სტოლზედ დააწყეს საჩუქრები სულთანისა: ფაიფურის სერვიზი ჩაისა და ფაიფურის ვაზები. საჩუქრების მიღების შემდეგ ხელმწიფე იმპერატორი ახალ სასახლეში წავიდა.— 4 ივნისს პეტერბურგში ხელმწიფე იმპერატორის წინაშე წარსდგა 99 აფიცერი, რომელთაც სამხედრო აკადემიაში დაამთავრეს სწავლა.

კოვნო. აქ არსდება სამიწათ-მოქმედთ ურთიერთ დამზღვევი საზოგადოება.

ნიუ-იორკი. როგორც ვილლესდამიდგან იუწყებიან, 7 ივნისს (25 მაისს) ვენეციელი ინსურგენტები დაეცნენ ლაგუაირს. მთავრობის ჯარმა ყუმბარები დაუშინა მაიკეტიუს მიდამოებს. შემდეგ ინსურგენტები განდევნილ იქმნენ, მაგრამ მათ დააქციეს რკინის გზის ხიდი და გაწყვიტეს ტელეფონის მავთული. ვენეცუელა დიდ გაჭირვებაშია.

ვლადივოსტოკი. ნება დართულ იქმნა შესდგეს სამხედრო გუბერნატორის თავმჯდომარეობით კომიტეტი, რომელმაც უნდა შეიმუშავოს პროექტი იმპერატორის ალექსანდრე მესამის ძეგლისა ვლადივოსტოკში.

მოსკოვი. დასრულდა თათბირი, რომელიც მოხდა ხორცისა, კვერცხისა და ფრინველის ინგლისში გატანის საქმის თაობაზედ. მინისტრის ამხანაგშა [illegible] ძალიან სან[illegible] წლობის აღმ[illegible] საქმის მოწ[illegible] 1.800,000 მანეთი.

კიევი. [illegible] შემდეგ პირ[illegible] 14 კაცი იქმნა [illegible]—18 კაცი.

პეტერბურგი. [illegible]ქვეყნებული [illegible]ება: „მიწა [illegible] ადგილების [illegible] ცნობების შეერთება ბ[illegible]ვისა, ყაზანისა, კურს[illegible] პოლტავისა, სამარის[illegible] ხარკოვისა, და ჩერნიგო[illegible]. დანარჩენ 22 გუბერნ[illegible] ცნობების შეკრების სა[illegible]ფრთოსებს“.

5 ივნისი

რიაზანი. [illegible] კვირეული საპედაგოგ[illegible].

პარიჟი. [illegible] წარუდგინა პრეზიდენტ[illegible]რალ ბონ-ნალის დაა[illegible]დრო სასწავლებლი[illegible]ბისაგან.

როსტოვი დონისა. [illegible]ს ფსიხოლოგიური [illegible] ვაჭარის პარამონოვ[illegible].

ბაქო. [illegible] შორის 9 რუსეთის [illegible]ოფეთქა სამმა აუზმა. [illegible] ბალახანაში.

კიევი. [illegible]იისა. მიეგებნენ ყვე[illegible]დგენელნი სამხედრო [illegible]ანი.

ბონნი. კანცლერ ბიულოვს, რომელსაც გუსართა სამეფო რაზმში ყოფნის დროს ლაშქრობა გაუწევია, იმპერატორმა ამ პოლკის იუბილეის გამო უბოძა ჩინი პოლკოვნიკისა.

პეტერბურგის ბირჟა, 4 ივნისი.

ვექსილის კურსი 3 თვით:

ლონდონში 10 გირვ. სტ.	94,15
ბერლინში 100 მარკაში	—
პარიჟში 100 ფრანკში	—
ლონდონში ჩეკები	94,80
ბერლინში ,,	46,30
პარიჟში ,,	37,60
ბირჟის დისკონტი	$4^1/_2$—$6^1/_2$%
4% სახელმწიფო რენტა	$96^7/_8$ გაყ.
4% სახ. სესხი 1902 წ.	$98^5/_8$ მყიდ.
4% გირავნ. ფურც. სახელ. სადგ. მამულო ბანკისა	—
5% 1-ლ შინგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1864 წ.	$472^1/_2$ გაყ.
5% მეორე შინაგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1866 წ.	$362^1/_2$ მყიდ.
5% გირავნ. მომგ. ფურც. სახელმ. სადგ.-მამ. ბანკისა	$292^1/_4$ გაყ
5% ობლიგაციები ტფ. საკრედიტო საზოგ.	—
$4^1/_2$% ობლიგაც. იმავე საზოგადოებისა	—
5% ტფილ. სადგ.-მამ. ბანკის გირავნ. ფურცლ.	—
$4^1/_2$% გირავნობ. ფურც. იმავე ბანკისა	—
6% ქუთ. სადგ.-მამ. ბანკის გირ. ფურცლ.	—
5% გირავნ. ფურც. იმავე ბანკისა	—
პაები ძმ. ნობელის სანავთო მრეწვ.	—
აქციები ,,	—
,, კასპიის ამხანაგობისა.	4600 წვ. გაყ.
,, ბაქოს ნავთის საზოგად.	438 წვ. გაყ.
,, ა. ი. მანთაშევისა და ამხ. ნავთის სამრეწვ. საზოგად.	183 წვ. გაყ.

ყოველ-დღური საჭირო ცნობანი:

რკინისგზის მატარებლების მიმოსვლა 18 აპრილიდგან 1902 წლისა

(საათი და წუთები უჩვენებენ ტფილისის დროს).

	მოდის ტფილ.	გადის ტფილ.
ბაქო.		
სწრაფი მატარებელი (პარასკეობით) .	3 ს. 43 წ. დღ.	11 ს. 49 წ. დილ.
ფოსტის „ (ყოვ.-დღე)	4 ს. 54 წ. დღ.	1 ს. 34 წ. დღ.
სამგზავ. „ „	8 ს. 37 წ. დილ.	8 ს. 22 წ. საღ.
ბათუმი.		
სწრაფი მატარებელი (ყოველ-დღე) .	10 ს. 2 წ. დილ.	7 ს. 43 წ. დილ.
ფოსტის „ „	12 ს. 32 წ. დღ.	6 ს. 7 წ. საღ.
სამგზავ. „ „	7 ს. 37 წ. საღ.	9 ს. 27 წ. დილ.
ყარსი და ალექსან.		
ფოსტის მატარებელი (ყოველ-დღე) . . .	7 ს. 18 წ. დილ.	9 ს. 28 წ. საღ.
ამგზავრო და საქონ. (მხოლოდ ალექსანდროპოლამდე და ალექსანდროპოლიდგან). . . .	4 ს. 35 წ. დღ.	3 ს. 13 წ. დღ.
ბორჯომი.		
სამგზავრო მატარებელი (ყოველ-დღე).	6 ს. 57 წ. დილ.	6 ს. 22 წ. დილ.
სამგზავრო „ „	9 ს. 53 წ. საღ.	2 ს. 28 წ. დღ.

განცხადება

ტფილისის ქალაქის გამგეობა ამით აცხადებს, რომ საჭიროა სადგომი ვერის ირაკლის სახელობის მე-2 საქალაქო სასწავლებლისათვის პირველ საპოლიციო ნაწილში, ეზოთი, შეშის საწყობით და სამზარეულოთი, **სულ საჭიროა რვა ოთახი**, რომელთაგან სამი დიდი და ნათელი უნდა იყოს: 9 არშინი სიგრძე ჰქონდეს და $10^1/_3$ არშინი სიგანე, ან 13 არშინი 9 ვერშოკი სიგრძე და $7^1/_2$ არშინი სიგანე. სიმაღლე ოთახებისა უნდა იყოს 4 არშინი და 14 ვერშოკი. (3—6.—1).

ტფილისის ქალაქის გამგეობა საყოველთაოდ აცხადებს, რომ პირველ ამა ივნისიდგან განსაკუთრებულ განკარგულებამდე **მუშაობა დაიწყება** დილის 9 საათზედ და დამთავრდება ნაშუადღევის 2 საათზედ. ფულის მიღება და გატანა ქალაქის კასიდგან გათავდება ყოველ დღე ნაშუადღევის პირველ საათზედ. (3—6.—3)

ქუთაისის გუბერნიაში **იძლევა იჯარით** ათი წლის ვადით შეღავათიანი პირობებით სასარგებლო ექსპლოატაციით **მამული ა. ი. ზუბალაშვილისა**—სანადელო და ჩამოჭრილი მიწები, ტყეები, სახნავ-სათესი და საბალახო ადგილები—მდებარენი: რაჭის მაზრაში—სხვა-და-სხვა სოფლებში და შორაპნის მაზრაში—სოფ. მუხურაში. დაწვრილებითი ცნობები და იჯარის ფასის რაოდენობა მსურველთ შეუძლიანთ გაიგონ ქ. ქუთაისში ნაფიც ვექილ გიორგი აკოფაშვილთან—ან-და ყვირილის რკინის გზის სადგურზედ აზ. არჩილ გიორგის ძე ჯაფარიძესთან. ვაჭრობა*) შეუძლიან ყველას: ჩინოვნიკებს, თავად-აზნაურთ, გლეხებს და უცხოელებს.

*) Конкурировать.

(2—354—2)

წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში იყიდება ორი ახლად დაბეჭდილი წიგნი:

ყოველის მხრიდან

ეტიუდი სოფლის ცხოვრებიდგან არბოლისა ფასი 10 კ.

და

მოთხრობანი

დავ. კლდიაშვილისა ფასი 30 კ.

წერაკითხვის საზოგადოების წიგნის-მაღაზიაში იყიდება შემდეგი ახალი გამოცემული წიგნები:

საყმაწვილო ამბები ეკ. გაბაშვილმა . „ 30
საქართ. ისტორია ბროსესი I-II ნაწ. 1 40
Земельные вопросы и преступность на Кавказѣ Г. Тумановъ . . . . . „ 60
სალიტერატურო ქართული. სილოვან ხუნდაძის გამოკვლევა . . . 1 მ. „
მოთხრობანი დ. კლდიაშვილისა. . „ 30
ყოველის მხრიდგან. არბოლისა. . „ 10
ისტორია ბავშვის სულის მდგომარეობისა . . . . . . „ 50
ამოდის ნათლება, ვაჟა-ფშაველასი . ,, 15
ამბავნი და მოთხრობანი, გრ. ყიფშიძისა ,, 15
ახუნდი, ვაჟა-ფშაველასი . . ,, 5
ანტონიოს და კლეოპატრა, შექსპირისა ,, 30
აბო ტფილელი, ე. კ. . . . . ,, 30
Або Тифлисскій, Е. К. . . . ,, 5
Грузинскій отрывокъ Калилы и Димны, А. Хахановъ . ,, 60
გიორგი და მიხეილი . . . ,, 10
რ. აბაშიძისა . . . [illegible]
დ. გაბრუაშვილისა . . [illegible]
მელის წიგნი, კ. თაყაიშვილისა . ,, 40
მუშათა კითხვა . . . . 15 ,,
მოგზაურობა იერუსალიმში, დეკ. პ. ყიფიშვილისა . . . 1 ,,
მოძღვრებანი, ი. გამრეკელისა. . ,, 40
Древній Анчисхатскій соборъ. Карбеловъ . . . . ,, 20
ქართველი წმიდანები, გ. იოსელიანისა ,, 40
შრომა და ბედნიერება, თარგ. ნინიძისა ,, 30
ჩანგი, ვ. აბაშიძისა . . . 1 ,,
ჩემი აზრი და ფიქრები, ს. ხუნდაძისა.
Царица Тамара, М. Джанашвили . . . . . ,, 50
ცისარტყელა, ავ. ცაგარელისა . ,, 30
ცხოვრების სარკე II, გამოც. ი. იმედაშვილისა . . . 1 ,,
Характеристики и воспоминанія Г. Туманова . . . ,, 50
ლედა, ანდერსენისა . . . ,, 8
Краткій очеркъ Грузинской народной музыки, И. Каргаретели . . . . . 30 ,,
კუბიკები ქართულის ანბანისა . 1 მ. 20
ლექსები განდეგილისა . . ,, 50
ეგლოშვილისა . . . . ,, 50
დამონებულნი, თარ. თ. სახოკიასი . 1 მ. ,,
დაუჯდომელი წმ. ნინოსი . . ,, 27
Двѣ святыни въ Кахетіи, Е. К. ,, 10
Давидъ Гареджели, Е. К. . ,, 15
ეტიუდები, თ. ხუსკივაძისა . . ,, 15
ლენე, მოთხრობა . . . . ,, 5
Вступленіе Грузіи въ составъ Росс. имперіи, М. Хелтуплишвили ,, 40
Назрѣвшій Е.ропов съ, К. . ,, 20
ოცი წლის წინედ, გ. წერეთლისა . ,, 5
Очерки по истор. Грузин. словесности, т. III Хахановъ . ,, 3
ამბავი მაღლის ქვისა . . . ,, 5
აკიდო საყმაწვილო, მოთხრ. ი. გოგებაშ. ,, 15
ათონის ივერიის მონასტრის ხელთ-ნაწერი . . . . 1 მ. ,, 50
ბერანჟე, თარგ. გ. გვაზავასი . ,, 40
ბენია. . . . . . ,, 10
ბუნების სათვალი მოვლენანი, ს. ჯუღელისა . . . . . ,, 15
ბაში-აჩუკი, აკაკისა. . . . ,, 30
ბუნების სურათ[illegible]
გლეხი-კაცის [illegible]
აღმზრდელი, [illegible]
გასართობი [illegible]
გოგებაშვილი[illegible]
გუსტავ ვაზა [illegible]
პატარა ლორ[illegible]
პატრა ვეფხ[illegible]
რამას განდევნა, თარგ. ალ. ს—შვილისა ,, 40
სიტყვიერების თეორია, ეპ. კირიონისა და გრ. ყიფშიძისა . . 1 ,,
სპარტაკი, თარგ. ნ. ყიფიანისა. . ,, 60
აერო დღესასწაული . . . ,, 25
Въ Барсовой кожѣ, Мкинвари 1 р. ,,
ზურაბის კოშკი, ივ. ბ—ლისა. . 3 ,,
Заслуги Грузинскаго монашества, Е. К . . . . ,, 30
თხზულებანი ვაჟა-ფშაველასი . . 1 მ.
თეორია სიტყვიერებისა, კელენჯერიძისა ,, 40
თამარ-დედოფლის სამკაული . . ,, 10
თამარ დაზნელი, ან. ფურცელაძისა . ,, 50
ისტორია ქართულ სტამბებისა . . ,, 15
იანიჩარიდ., ნახუცრიშვილისა. . ,, 40
კონსპექტები საქართველოს ისტორიიდგან I—II არ. ქუთათელაძისა . ,, 60
სამეგრელოს აღწერა, თარ. ა. ჭყონიასი . . . . 1 ,,
სამხრეთი საქართველო, ზ. ჭ-სა . ,, 30
საყმაწვილო ამბები, ეკ. გაბაშვილის. ,, 50
სუმბული, ს. ქვარიანისა. . . ,, 20
ტარტიუფი, თარგ. ივ. მაჭავარიანისა ,, 50
უგვდავთა დადადებანი, მ. ჯანაშვილისა ,, 15

ამხ. „ვერეიჩევი და კამენმახერი“

ღირს-ქმნილი თვისის სტამბის საქმეთათვის ბათუმში 1901 წლის კავკასიის საიუბილეო გამოფენის **მედალისა**

და გაზეთ „Тифл. Лист.“-ის ფრიად სასიამოვნო მოწონებისა (№ 277, 1901 წ.) აუწყებს ყველას, რომ მიხეილისა და ნემცების ქუჩის კუთხეში, სლივიცკის სახლში გაჰმართა

სტამბა და სახაზავი,

რომელნიც მოწყობილია ტეხნიკის ყოველ მოთხოვნილებისა თანხმად და ამიტომ შეეძლება ყოველ-გვარი სასტამბო და სახაზავი სამუშაო შეასრულოს ყოველ ევროპიულსა და აქაურს ენაზედ

კოხტად, სწრაფად და იაფად

23 მარტიდგან სტამბის კანტორა ღიაა ყოველ-დღე. სტამბაზედ მოშორებით მცხოვრებნი მუშტარნი არ შესწუხდნენ სტამბაში მოსვლით, „ვერეიჩევისა და კამენმახერის“ ამხანაგობას მრავლად ჰყავს მოსამსახურე ხალხი, რომელნიც სურვილისამებრ ეახლებიან და მიიღებენ მუშტართაგან საქმეებს. ტელეფონი № 852.

(25—309—24)

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 5 іюня 1902 г. Типографія «Гутенбергъ» (кн. Гр. Н. Діасамидзе), Дворцовая, д. Груз. Дворянства. დროებითი რედაქტორი ა. ი. სარაჯიშვილი. გამომცემელი ი. ჭავჭავაძე.